

Gryaabs lånesituation 2017-08-31**Ränteexponering**

Belopp i mkr

	Lån	Swaps	Räntetak	Ränteexponering %	
0-1 år	1144	0	0	1144	79%
1-3 år	300	150	0	450	31%
> 3 år	0	100	0	100	7%
Summa	1444	250	0	1694	117%

Belopp i tkr

Lån	Slutdag		Aktuell ränta		
			Fast	Rörlig	
Koncernbanken	2017-09	250 000		0,23%	Bindningstid 2017-08-31-05
Koncernbanken	2017-12	300 000		0,29%	Bindningstid 4 månader
Koncernbanken	2018-03	300 000	2,41%		Bindningstid 7 månader
Koncernbanken		594 456	1,50%		Checkreditlån, bindningstid 3 månader
Summa		1 444 456			

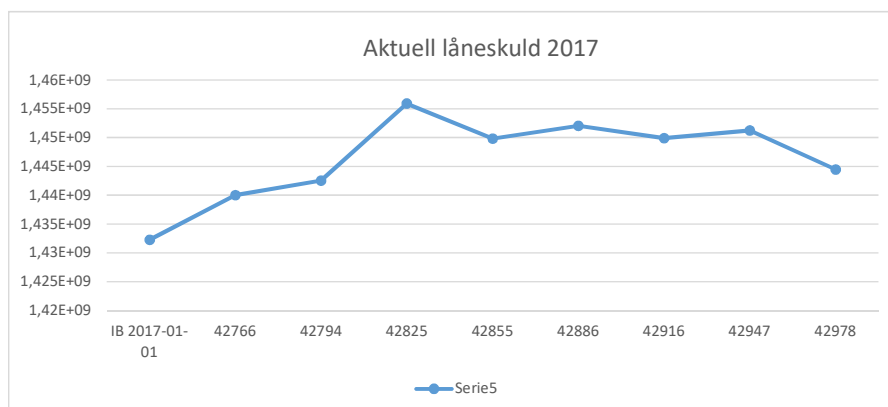
Swaps	Slutdag		Aktuell ränta	
			Fast	Rörlig
Koncernbanken, S431	2018-04	150 000	2,18%	0,47%
Koncernbanken, S433	2020-07	100 000	2,66%	0,49%
Koncernbanken, S417	2017-08	0	1,99%	0,49%
Summa		250 000		

Saldo på kommunkontot per 2017-08-31 **594 456** (Limit 620 000)Aktuell medelränta under året **1,83**

Våra korta lån har ersatts av en checkcredit med en limit på f.n.620 mkr. Vi betalar ränta endast på utnyttjad kredit.

Aktuell ränta på checkreditlånet är 1,50%.

Bedömning av räntans utveckling är att den kommer att vara svagt uppåtgående under kommande år. Men att utfasning av lån och swappar och övergången till checkcredit har en positiv effekt på Gryaabs räntekostnader.





Bolag: B720

Månadsrapport / Prognos

Månad: 08 2017

Datum: 2017-09-15

Ack. Utfall 2017-08				Helår	Helår	Helår
Utfall	Budget	Diff.	RESULTATRÄKNING 2017	Prognos 2-17	Budget-17	Bokslut-16
			Verksamhetens intäkter			
214 000	213 991	9	Taxor och avgifter	321 000	321 000	307 100
28 070	28 248	-178	Övriga intäkter	43 596	42 373	42 144
242 070	242 239	-169	Summa rörelseintäkter	364 596	363 373	349 244
			Verksamhetens kostnader			
			Övriga verksamhetskostnader			
16 199	18 795	2 596	Anläggnings- och underhållsmaterial	28 854	28 193	23 523
703	814	111	Hyra av anläggningstillgångar	1 190	1 221	1 486
21 293	20 362	-931	Bränsle, energi och vatten	30 788	30 544	32 984
8 343	8 751	408	Förbrukningsmaterial och reparationer	13 146	13 127	11 389
7 309	7 703	394	Entreprenader och köp av verksamhet	12 333	11 330	10 709
33 612	35 992	2 380	Övriga verksamhetskostnader	56 173	53 947	54 133
6 895	6 433	-462	Markhyror, fastighetsservice	9 989	9 650	9 319
94 354	98 850	4 496	Summa övriga verksamhetskostnader	152 473	148 012	143 543
			Personalkostnader			
33 596	35 438	1 842	Löner/Arvoden	52 327	53 170	50 033
16 835	16 893	58	Soc. avgifter/Pensioner	25 270	25 396	22 863
2 504	1 979	-525	Övriga personalkostnader	3 557	2 968	3 257
52 935	54 310	1 375	Summa personalkostnader	81 154	81 534	76 153
147 289	153 160	5 871	Summa verksamhetskostnader	233 627	229 546	219 696
			Kapitalkostnader			
			Av- och nedskrivningar			
65 494	70 301	4 807	Avskrivningar	102 650	105 456	86 322
65 494	70 301	4 807	Summa avskrivningar	102 650	105 456	86 322
29 287	18 778	10 509	Resultat före finansiella poster	28 319	28 371	43 226
			Finansiella intäkter o kostnader			
237	233	4	Övr. ränteutgifter o likn. resultatposter	350	349	358
17 659	19 146	1 487	Övriga finansiella kostnader	27 290	28 720	30 308
-17 422	-18 913	1 491	Summa finansiella poster	-26 940	-28 371	-29 950
82 916	89 214	6 298	Summa kapitalkostnader	129 590	133 827	116 272
11 865	-135	12 000	Resultat efter finansiella poster	1 379	0	13 276

Underskrift:

Anders Åström

Nyckeltal - 2017

Ackumulerat			Text		Helår	Helår
Utfall	Budget	Avvik	Resultaträkning i tkr	Prognos 2-17	Budget-17	Bokslut-16
			<u>Övriga intäkter</u>			
3 446	3 833	-387	Slutna system	5 190	5 750	5 672
1 958	2 467	-509	Organiskt avfall	3 150	3 150	3 218
13 977	12 866	1 111	Biogas Göteborg Energi	21 300	19 300	18 384
4 936	5 333	-397	Värmepumpen Göteborg Energi	8 000	8 000	7 619
			<u>Verksamhetens kostnader</u>			
12 059	11 855	-204	Kemikalier (Samlat)	20 971	20 323	15 335
16 556	13 504	-3 052	Slam	23 234	23 150	25 232

Genomsnittlig låneränta ack.-17 1,83% För. 2017

Låneskuld Tkr per 2017-08-31	1 444 456	
Låneskuld Tkr per 2017-07-31	1 451 248	- 6 792

Kommentar:

Övriga intäkter: värmepump är 397 tkr lägre än budget och biogas är 1 111 tkr högre än budget
slutna system 290 lägre samt organiskt avfall är ca 448 tkr lägre än budget.

Anläggning och underhåll: Reservdelar 1 126 tkr lägre än budget, kemikalieinköp är 1 490 tkr lägre än budget

Bränsle o Energi, Fjärrvärmeavläsning har visat för låga värden, vi har reserverat 1,3 mkr för eventuella justeringar.

Div verksamhet: Slamtransporter är 1 123 tkr högre än budget och konsultkostnaderna är 2 2733 lägre i budget, avsättning för preliminära kostnader har sjunkit med 200 under månaden.

Personalkostnader: semesterlöneskuld har sjunkit under månaden och påverkat utfallet med 1,5 mkr.

Avskrivningar: Vi har aktiverat Flyktväg röda sten och Slamavvattning, nya DC sker i september.

Räntor: Oförändrat upplåningsbehov samt marginella ränteförändringar gör att vi fortsatt har lägre utgifter än budget. En swap upphörde i augusti, omläggning av ett lån på 250 mkr sker i början på september.



Uppföljningsrapport 2 2017 Bolag

Gryaab AB

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	5
1.1 Styrkort	6
2 Resultatredovisning och verksamhetsanalys	7
2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	7
2.1.1 Affärsområden/dotterbolag eller motsvarande	8
2.2 Resultatanalys till och med perioden och helår	8
2.2.1 Utfall till och med perioden.....	10
2.2.2 Prognos	11
2.2.3 Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande.....	12
2.3 Utveckling inom personalområdet.....	12
2.3.1 Personalvolym och lönekostnad.....	12
2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet.....	13
2.4 Investeringar	13
2.4.1 Projektredovisning	14
2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	15
2.6 Nyckeltalsredovisning	15
2.7 Nyckeltalsredovisning	17
3 Uppföljning av bolagets uppdrag inom områdena trafik samt bostad och bebyggelse.....	19
4 Uppföljning av Kommunfullmäktiges budget	20
4.1 Göteborg ska vara en jämlik stad.....	20
4.2 De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla stadens verksamheter.	21
4.3 Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra.	22
4.4 Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka.	22
4.5 Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper.....	23
4.6 Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.	23
4.7 Individ- och familjeomsorgen ska skapa mer jämlika livs- chanser för stadens invånare.	24
4.8 Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential.....	24
4.9 Äldres livsvillkor ska förbättras.....	25
4.10 Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp.	25
4.11 Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre.	26
4.12 Det hållbara resandet ska öka.	27
4.13 Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka.....	27

4.14	Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt	28
4.15	Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka.....	28
4.16	Tillgängligheten till kultur ska öka.....	29
4.17	Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra.	29
4.18	Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar.....	30
4.19	Inrapportering av vissa mått	30

Anvisning

Rapportmallen är ett anvisande dokument som beskriver struktur, innehåll och gemensamma rapportdefinitioner i syfte att skapa en gemensam rapportstruktur som medger jämförbarhet över tid och mellan förvaltningar. Det övergripande målet är att utveckla och förbättra rapportering gällande ekonomi, verksamhet och personal inom stadens samtliga förvaltningar och bolag i syfte att höja kvaliteten i rapportering samt förenkla och effektivisera för rapporterande enheter och stadsledningskontoret. Överenskommelser i samband med ägardialoger eller med bolagsansvarig på Stadshus AB kan innebära justeringar och kompletteringar i rapportmallen.

I den mån rapporten kompletteras med bolagsspecifik uppföljning, information som inte är styrinformation till kommunstyrelse/kommunfullmäktige, redovisas denna under rubrik som benämns t ex "fördjupning till styrelsen". En sådan rubrik kan antingen läggas in som underrubriker under de olika avsnitten eller i sin helhet samlas i ett särskilt avsnitt sist i rapporten.

1 Sammanfattning

Anvisning

Med utgångspunkt från bolagets uppdrag enligt ägardirektiv, bolagsordning samt kommunfullmäktiges budget sammanfattas här kort de viktigaste slutsatserna i rapporten.

Redovisningen kan kompletteras i form av styrkort under kapitel 1.1 alternativt 1.2 vilket är frivilligt.

Ekonomi

Gryaabs ekonomiska resultat för det andra kvartalet 2017 blev väsentligt bättre än budget vilket beror på lägre drifts- och kapital kostnader.

Med anledning av ovanstående lämnar Gryaab en ny prognos för helåret 2017 där resultat bedöms bli ca 4,8 mkr mot ett budgeterat nollresultat.

Verksamhet

Baserat på resultat från de sex första månaderna ser Gryaab för närvarande ingen risk att inte möta krav för helåret 2017.

Reningsverksamheten har under det första halvåret fungerat väl.

Investeringar / Projekt / Utredningar

De stora ombyggnadsprojekt som har pågått under de senaste tre år är ett slutskede. Provdraft pågår och den nya anläggningsdelen ger en signifikant påverkan på kväveresultatet. Projektet har utvecklats mycket väl och anläggningen förväntas uppfylla de krav och mål som sattes upp. Ekonomiskt ser det bra ut och vi tror att investeringen håller sig väl under budget.

Utbyggnad av nya driftlokaler är också i slutskede. Slutbesiktning är genomförd och godkänd och slutbesked är inhämtad. Inflyttning pågår och kontrollrummet är i drift. Projektets budget är 105 mkr och utfall väntas bli något under denna siffra.

Arbete med att utreda förutsättningar för ett nytt miljötillstånd för verksamheten är färdigt och ansökan om nytt miljötillstånd är inlämnad. Senast vid utgången av 2018 måste ett nytt miljötillstånd finnas på plats. Utfallet i form av krav på verksamheten kommer i mycket hög grad att styra storleken på de investeringar som kan komma att bli nödvändiga.

Gryaab arbetar tillsammans med Göteborgs Hamn för att säkra mark för eventuell framtida utökad verksamhet. Preliminärt finns ett markområde i direkt anslutning till befintlig tomt som ägs av Göteborgs Hamn och diskussioner om ett arrendeavtal är uppstartad.

Personal

Gryaab fortsätter att utveckla engagemang och arbetsmiljö genom olika utbildningsinsatser. Under 2017 har Gryaab genomfört ett medarbetarprogram för all personal för att stärka företagskulturen och nå ett ännu större engagemang och ännu bättre arbetsmiljö.

Personalmängden har och kommer att öka med några personer under 2017 för att ersätta inhyrd personal inom några olika kategorier.

1.1 Styrkort

Anvisning

Om inget redovisas i styrkortet ska denna rubrik (1.1 Styrkort) döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

Om det skall redovisas någonting i styrkortet skall rader för nyckeltalen först läggas till i administrationen för enhetsmallar.

De vi är till för	Utfall 2017	Mål 2017	Utfall 2016	Medarbetare	Utfall 2017	Mål 2017	Utfall 2016
Kostnad per debiterat vatten (kr/m3)	5,61	5,04	5,61	NMI (Enheter	ej mätt	ej mätt	ej mätt
Kostnad per ansluten person och år (kr)	405	430	393	Sjukfrånvaro (%)	3,4 %	<3%	3,3 %
Ekonomi	Utfall 2017	Mål 2017	Utfall 2016	Verksamhet	Utfall 2017	Mål 2017	Utfall 2016
Resultat efter finansiella poster (mkr)	11 866	0	13 275	Totalkväve (mg/l)	7,2	8	8,5
Avgift till ägarkommunerna	214 000	213 991	307 100	Totalfosfor	0,20	0,25	0,22
				BOD7	7,1	9	8,5

Anvisning

Här ska förklaringar och kommentarer lämnas till nyckeltalen om sådana redovisas.

2 Resultatredovisning och verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

Anvisning

Under detta avsnitt görs en samlad bedömning för bolagets/koncernens verksamhet. Utgångspunkten är främst ägardirektiv och/eller bolagsordning för bolaget/koncernen samt respektive bolagets/koncernens budget.

- Beskriv kortfattat särskilt viktiga resultat, händelser och verksamhetens utveckling till och med perioden. Beskriv även förväntningarna för resten av året.
- Analysera vad resultaten betyder, när det gäller innevarande år och eventuell påverkan på kommande år, för den egna verksamheten och i tillämpliga fall för Göteborgs Stad som helhet.

Ekonomi

Gryaabs ekonomiska resultat t.o.m. 2017-08-31 visar på ett betydligt bättre utfall jämfört med budget. De främsta anledningarna till utfallet beror på lägre driftskostnader samt lägre kapitaltjänstkostnader.

Med anledning av ovanstående lämnar bolaget en ny prognos för helåret 2017, där resultat bedöms till 4,8 mkr mot budgeterat nollresultat.

Verksamhet

Väsentliga händelser fram till augusti 2017 kan sammanfattas enligt följande:

Ackumulerat reningsresultat tom juli 2017:

Kväve: 7,19 mg/l

Fosfor: 0,20 mg/l

BOD7: 7,1 mg/l

Tillrinningen har under perioden varit något lägre än normalt. Under vintern/våren 2017 var det relativt små volymer beroende på nederbörd och även sommaren har varit relativt torr. Anläggningen har fungerat mycket väl och god rening har kunnat uppnås. Den nya anläggning för kväverening som togs i (prov) drift i april har börjat nitrifiera och ger ett signifikant positivt bidrag i kvävereningen. I nuläget bedöms det som mycket sannolikt att kraven för helåret nås med god marginal.

Gryaab har under perioden producerat ca 16 000 ton REVAQ-certifierat slam. Gryaab avser att under kommande år fortsätta att öka mängderna slam som återförs till jordbruksmark mot 100 procent.

Projekt

Projekt för utökad kapacitet för kväverening (EN 2013) är nu i slutfasen och anläggningen (5 av 6 linjer) körs i provdrift sedan april 2017. Anläggningen visar en god nitrifierande förmåga. Under hösten 2017 kommer den 6:e linje tas i drift som är specifik för rejektivattenrening. Detta förväntas en besparing på förbrukning av kolkälla, metanol. Projektet har varit mycket framgångsrikt med mycket få oväntade händelser. Det gör att vi nu bedömer att projektet landar 20-25 mkr under budgeten på

360 mkr.

Projektet med att uppföra nya driftslokaler (DC 2012) är i stort sett färdig. Kontorsytor och kontrollrum har tagits i bruk. Under oktober planeras att det nya laboratoriet tas i drift. Slutbesiktning är godkännad och vi har fått slutbesked. Budget på 105 mkr bedöms att hållas med marginal.

Projektet för utbyte av utrustning för avvattning av slam går nu in i slutfasen. Alla 4 maskiner är i provdrift och gamla maskiner är demonterade. Provdriften hittills visar på en god arbetsmiljö och låg energiförbrukning. Det återstår dock en del optimering av maskiner för att uppnå förväntad avvattningskapacitet. Budget på 48 mkr bedöms att hållas.

Gryaabbs miljötillstånd måste förnyas senast vid utgången av 2018. Efter ett omfattande arbete har Gryaab nu lämnat in ansökan om nytt miljötillstånd. Genomförda utredningar visar att Ryaverkets kapacitet är nyttjad till nära kapacitetstak. Begränsande för Gryaab är framförallt vilka volymer vatten som ska behandlas.

Förslag till villkor för utsläpp till vatten (**begränsningsvärden som inte får överskridas**):

Årsmedel mg/l

Förslag nya villkor	Nuvarande villkor	
Fosfor	0,3	0,4
Kväve	8	10
BOD7	10	10

För att nå högre avskiljningsgrader kommer det bli nödvändigt att bygga ut verksamheten utanför befintlig tomt. Utredningar om detta pågår för närvarande men bedöms innebära mycket stora investeringar. Diskussioner har även startats med Göteborgs hamn om angränsande tomt.

Personal

Bemanningen bedöms att öka med någon tjänst under andra halvan av 2017 med syfte att ersätta inhyrd arbetskraft.

Arbetet att utveckla företagskulturen fortsätter. Medarbetarprogrammet som har bedrivits sedan april avslutas under september.

2.1.1 Affärsområden/dotterbolag eller motsvarande

Anvisning

Under detta avsnitt görs en analys per affärsområde/dotterbolag, om inte annat överenskommit i samband med ägardialogen eller med bolagsansvarig på Stadshus AB.

2.2 Resultatanalys till och med perioden och helår

Resultaträkning i sammandrag

Anvisning

Antal rader i tabellen nedan anpassas individuellt efter den interna resultaträkningen såsom exempelvis kostnadsslagsindeldad alternativt funktionsindeldad. Belopp i tkr alt. Mnkr - kan förslagsvis anges i cellen högst upp till vänster.

	Period				Helår			
	Utfall	Budget	Avv.	Utfall fg år	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år
Intäkter	242 070	242 239	-169	231 986	363 536	364 596	363 373	349 244
Kostnader	-212 782	-223 460	10 678	-198 478	-332 645	-336 278	-335 002	-306 000
Rörelseresultat	29 288	18 779	10 509	33 508	30 891	26 939	28 371	43 245
Finansiella intäkter	237	233	4	236	351	350	349	358
Finansiella kostnader	-17 659	-19 146	1 487	-20 254	-26 469	-27 289	-28 720	-30 308
Resultat efter fin. poster	11 866	-134	12 000	13 490	4 773	1 379	0	13 295

Resultaträkning

	Utfall period	Aktuell budget period	Avvikelse utfall/budget	Prognos hel år	Aktuell budget helår	Bokslut fg år
Taxor och avgifter	214 000	213 991	9	321 004	321 000	307 100
Övriga intäkter	28 070	28 248	-178	42 532	42 373	42 144
Summa intäkter	242 070	242 239	-169	363 536	363 373	349 244
Löner/arvoden	-33 596	-35 438	1 842	-52 222	-53 170	-50 033
Soc. avgifter/pensioner	-16 835	-16 893	58	-25 948	-25 396	-22 863
Övriga personalkostnader	-2 504	-1 979	-525	-3 412	-2 968	-3 257
Summa personalkostnader	-52 935	-54 310	1 375	-81 582	-81 534	-76 153
Anläggnings och underhålls material	-16 199	-18 795	2 596	-27 429	-28 193	-23 523
Entreprenad och köp av verksamhet	-7 309	-7 703	394	-11 516	-11 330	-10 709
markhyror, fastighetsservice	-6 895	-6 433	-462	-9 992	-9 650	-9 319
Hyra av anläggningstillgångar	-703	-814	111	-974	-1 221	-1 486
Bränsle, energi, vatten	-21 293	-20 362	-931	-32 352	-30 544	-32 984
Förbrukningsmaterial och reparationer	-8 343	-8 750	407	-12 923	-13 127	-11 389
Övriga verksamhetskostnader	-33 612	-35 992	2 380	-54 737	-53 947	-54 133
Summa övriga verksamhetskostnader	-94 354	-98 849	4 495	-149 923	-148 012	-143 543
Avskrivningar	-65 494	-70 301	4 807	-101 140	-105 456	-86 303

	Utfall period	Aktuell budget period	Avvikelse utfall/budget	Prognos hel år	Aktuell budget helår	Bokslut fg år
Summa avskrivningar	-65 494	-70 301	4 807	-101 140	-105 456	-86 303
Summa verksamhetens kostnader	-212 783	-223 460	10 677	-332 645	-335 002	-305 999
Summa verksamhetens nettokostnader	29 287	18 779	10 508	30 891	28 371	43 245
Ränteintäkter	237	233	4	351	349	358
Övriga finansiella intäkter	0	0	0	0	0	0
Summa finansiella intäkter	237	233	4	351	349	358
Räntekostnader	-17 659	-19 146	1 487	-26 469	-28 720	-30 308
Övriga finansiella kostnader	0	0	0	0	0	0
Summa finansiella kostnader	-17 659	-19 146	1 487	-26 469	-28 720	-30 308
Resultat efter finansiella poster	11 865	-134	11 999	4 773	0	13 295

2.2.1 Utfall till och med perioden

Anvisning

Redogör kort för de *viktigaste* orsakerna till eventuell avvikelse mot aktuell budget för perioden.

Analysera eventuella avvikelser i förhållande till aktuell budget för perioden och resultatet för motsvarande period föregående år.

Redogörelse och analys enligt ovan bör avse såväl bolaget/koncernen som helhet samt berört affärsområde/dotterbolag. Under avsnitt 2.2.3 kan en mer detaljerad redogörelse och analys per affärsområde/dotterbolag göras, om så önskas eller om så överenskommit i samband med ägardialogen eller i dialogen med bolagsansvarig på Stadshus AB.

Gryaabs resultat per 2017-08-31 uppgår till 11 866tkr (13 490) mot ett budgeterat resultat på -135 tkr (1 144). Motsvarande period 2016 inom parantes.

Verksamhetens totala kostnader var 212,7mkr () mot budgeterade 223,5 mkr (198,5).

Gryaabs driftkostnader var 94,4 mkr (91,5) mot budgeterade 98,8 mkr (97,1).

Avgifterna uppgick till 214 mkr (204,7) mot budgeterade 214 mkr (204,7). Övriga intäkter uppgick till 28 mkr (26,9) mot budgeterade 28,2 mkr (27,3).

Avvikelsen mot budget på Gryaabs övriga intäkter kan sammanfattas till:

ca 800 tkr i lägre intäkter mottagning från slutna system och övrigt organiskt material

- naturliga variationer

ca 400 tkr i lägre intäkter för drift av GEABs värmepump

- till del styrt av revisionsstopp

ca 1 100 tkr i högre intäkter försäljning rågas

- gynnsamma driftsbetingelser, nytt avtal
ca 200 tkr i lägre intäkter från eget arbete i projekt

Många projekt är aktiverade under året

Avvikelsen mot Gryaabs budget på Gryaabs driftkostnader kan sammanfattas till:

ca 1 375 tkr i lägre personalkostnader, beroende på lägre semesterlöneskuld, vilken varierar säsongsmässigt

- ca 2 596 tkr i lägre anläggnings- och underhållskostnader
 - Lägre förbrukning av kemikalier, varierar säsongsmässigt
- ca 931 tkr i högre kostnader för energi och vatten

fjärrvärmeförbrukning (omläggning av avtal med Göteborg Energi)

ca 400 i lägre kostnad för köpta entreprenader

- Kostnaden för slamhantering har ökat till 16,5 mkr mot budgeterat 15,4 mkr beroende på lägre torrhalt.
- Konsultkostnader är 2,2 mkr bättre än budget främst beroende på ej startade projekt.

Gryaabs kostnader för avskrivningar var 65,5 mkr (55,9) mot budgeterade 70,3mkr . Huvudsakligen beror avvikelsen på ännu ej aktiverade nyinvesteringar som kommer under året.

Gryaabs finansiella kostnader var 17,7 mkr (20,2) mot budgeterade 19,1 mkr

. Avvikelsen beror på en lägre medelränta än vad som budgeterats.

Allt som allt en positiv avvikelse mot budget på 11 999 tkr.

2.2.2 Prognos

Anvisning

Förklara kort de *viktigaste* avvikelserna mellan prognosen och aktuell årsbudgeten.

Analysera hur periodens resultat förhåller sig till helårsprognosen och bedöm rimligheten.

Beskriv eventuella åtgärder som ligger till grund för prognosen samt väsentliga osäkerhetsfaktorer och antaganden som kan påverka prognosen.

Bedöm säkerheten i prognosen, gärna i form av en enkel känslighetsanalys.

Prognos för helåret 2017

Med anledning av ovan beskrivet resultat lämnar Gryaab en ny prognos för helåret 2017 (ändring mot budget).

Taxor och avgifter förväntas vara i paritet med budget.

Övriga intäkter ökas med ca 130 tkr bl a beroende på ökade intäkter på gas, minskade intäkter från Göteborg Energis värmepump och minskad volym eget arbete i projekt.

Anläggnings- och underhållskostnader minskas med ca 764 tkr främst beroende på lägre förbrukning av maskindelar och reservdelar.

Kostnaden för entreprenader bedöms ligga i nivå med budget.

Kostnaden för bränsle, energi och vatten ökas med ca 1 800 tkr på grund av ökade fjärrvärmekostnader pga av nytt vttal med högre pris.

Kostnaden för slamentreprenader ökas med ca 2 650 tkr pga intrimningsproblem av ny utrustning för slamavvattning.

Övriga verksamhetskostnader minskar med ca 1 850 tkr, beroende på minskade konsultkostnader, som hänförs bl a till arbetet att säkra mark för framtida expansion samt undersökning av hushållspillvatten.

Gryaabs avskrivningar minskas med 4 316 tkr och beror på senare aktiveringar av projekt samt lägre utfall på investeringskostnader mot budget.

Gryaabs räntekostnader minskas med 2 251 tkr till 26,5 mkr beroende på lägre medelränta än budget.

Övriga förändringar i prognosen av kostnaderna är mindre och redovisas inte här.

Gryaabs prognostiserade resultat blir därmed ca 4,8 mkr mot budgeterat 0 för helåret 2017.

Prognosens säkerhet är i viss utsträckning beroende av väderförhållanden och vattenflöden under resten av året.

2.2.3 Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande

Anvisning

Belopp i tkr alt. mnkr - kan förslagsvis anges i cellen högst upp till vänster.

	Period			Helår			
	Utfall	Budget	Avvikelse	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år

Berör ej Gryaab

Anvisning

Resultat per affärsområden/dotterbolag eller motsvarande (ekonomi och/eller prestationstal) redovisas efter överenskommelse i samband med ägardialogen eller med bolagsansvarig på Stadshus AB.

2.3 Utveckling inom personalområdet

2.3.1 Personalvolym och lönekostnad

Anvisning

Definitioner:

Lönekostnad exkl arvoden och sociala avgifter - lönekostnad för anställd personal att ställa mot den arbetade tiden.

Arbetad tid (personalvolym i antal årsarbetare) - Den arbetade tiden utförd av anställd personal där 1600 timmar motsvarar 1,0 årsarbetare. Ackumulerat värde.

Lönekostnad per årsarbetare avser uppgifter enligt definition ovan.

Belopp i tkr	Utfall tom aug 2017	Utfall tom aug 2016	Prognos 2017	Bokslut 2016
Lönekostn. exkl arvoden	33 433	32 914	51 935	50 033
Arbetad tid (årsarbetare)	70,9	71,4	109	109
Lönekostnad per årsarbetare	471,5	461	476	459

Anvisning

Kommentera utfall av lönekostnad per årsarbetare i förhållande till prognos och bokslut föregående år. Ange de viktigaste orsakerna till förändringen.

Analysera personalvolymutvecklingen (förändring i antal årsarbetare) i förhållande till förändrad verksamhetsvolym/uppdrag. Ange de viktigaste orsakerna till eventuella differenser.

2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Anvisning

Om inget redovisas under denna rubrik kan den döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

Här kan ni lyfta övriga frågor av vikt inom personalområdet som styrinformation till Stadshus AB/KS/KF, såsom kompetensförsörjning, hälsa, arbetsmiljö, omställning m m.

Gryaab har rekryterat ett fåtal tjänster under året. Tillgången till sökande har varit god med undantag för elektriker där det varit mycket svårt att hitta personal.

I övrigt bedöms såväl arbetsmiljö som företagskultur utvecklas väl med genomförda eller pågående insatser.

2.4 Investeringar

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Anvisning

Nyinvesteringar: Investeringar som ger tillkommande och nya kassaflöden genom nya produkter eller verksamheter. Målet kan vara att tillhandahålla ny eller ökad service/produkt/metod.

Reinvesteringar: Investeringar som syftar till att ersätta utsliten eller föråldrad utrustning. Målet kan vara att förnya eller upprätthålla funktion och kapacitet på befintliga tillgångar.

Nettoutgifter i mnkr	Utfall t o m aug	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår
Nyinvesteringar	50	65	57	57
Reinvesteringar	17	25	38	38
SUMMA INVESTERINGAR	67	90	95	95

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Anvisning

Avser förvärv och avyttring av aktier i dotterföretag, intresseföretag, övriga koncernföretag samt övriga långfristiga värdepappersinnehav som är avsedda att stadigvarande innehas i rörelsen.

Aktier och andelar, i mnkr	Utfall perioden 2017
Summa investeringar	

Anvisning

Gör en analys av utfall jämfört mot budget och prognos. Kommentera tidsförskjutning, fördyring av projektet, omprioriteringar etc.

- Vilka projekt har varit i KS/KF för ställningstagande.
- Analysera utfallet per projekt/objekt ställt mot gällande investeringsbudget.
- Analysera eventuella avvikelser mellan prognostiserade investeringsutgifter per objekt för hela investeringen ställt mot budget.

2.4.1 Projektredevisning

Projektredevisning investeringsobjekt, pågående och kommande projekt enligt investeringsplaner

Anvisning

Välj ut objekt som är av större karaktär eller av strategisk/väsentlig betydelse för bolaget. (Har man påbörjat avrapportering av ett projekt ska rapporteringen fullgöras.)

Benämning projekt enl. inv. plan, i mnkr	Budget per projekt	Ack utfall tom perioden	Aktuell prognos för hela projektet	Beräknas färdigt (år, kvartal)
---	-----------------------	----------------------------	--	--------------------------------------

Benämning projekt enl. inv. plan, i mnkr	Budget per projekt	Ack utfall tom perioden	Aktuell prognos för hela projektet	Beräknas färdigt (år, kvartal)
EN 2013-Kväverening	360	323	330	2017 -Q4
DC 2012-Driftslokaler	74	96,5	105	2017 -Q3
Röda Sten, flyktväg	30	23,5	23,5	2017 -Q2
Slamavvattning	48	42,3	48	2017 -Q4
Hygiensluss i centralbyggnad	3	2,1	2,3	2017 -Q3

Anvisning

Kommentera uppgifterna i tabellen ovan.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

Anvisning

Om inget redovisas under denna rubrik ska den döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

Här kan styrelsen rapportera kring beslut och/eller uppdrag från kommunfullmäktige/kommunstyrelsen där utvecklingen är sådan att det är viktigt att kommunstyrelsen informeras.

Gryaab har inget att rapportera.

2.6 Nyckeltalsredovisning

Anvisning

Tabellen under denna rubrik innehåller färglagda fält för nyckeltal inom följande kategorier - de vi är till för, verksamhet, medarbetare och ekonomi. En liknande tabell fast utan dessa färglagda fält finns i avsnitt 2.7.

Om inget redovisas i tabellen ska denna rubrik döljas i administrationen för

Nyckeltal

Anvisning

Antal rader i tabellen anpassas individuellt efter de interna nyckeltalen.

Utfall 2016, 2015, 2014 lika med bokslut

Definitioner:

Rörelseresultat- Resultat efter avskrivningar

Resultat efter finansiella poster- Rörelseresultat med tillägg för finansiella kostnader och intäkter

Kassalikviditet - Omsättningstillgångar exkl varulager som andel av kortfristiga skulder

Soliditet- Definieras som justerat eget kapital (inklusive minoritet) i procent av balansomslutning. I justerat eget kapital ingår obeskattade reserver minskat med uppskjuten skatt.

	Utfall perioden 2017	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
De vi är till för						
Kostnad per debiterat vatten (kr/m3)	5,61	5,04	5,04	5,61	5,71	5,62
Kostnad per ansluten person (kr)	405	430	430	393,4	406,7	400,1
Verksamhet						
Totalkväve (mg/l)	7,2	7	7	8,5	7,9	8
Totalfosfor (mg/l)	0,20	0,30	0,3	0,22	0,19	0,3
BOD7 (mg/l)	7,1	10	10	8,5	7,7	10
Tillrinning (miljoner m3)	80,0	83,3	125	123,4	147,2	125
Nederbörd (mm), normalnederbörd i Göteborg ca 800 mm	461	533	800	632	949	800
Kostnad el (mkr)	18,9	19,0	28,6	31,4	31,3	29,4
Förbrukning el (GWh)	26,6	25,3	41,0	40,59	41,25	38,96
Kostnad kemikalier (mkr)	12,0	13,5	20,3	15,3	18,9	19,0
Kostnad slamdisponering (mkr)	16,5	15,4	23,2	25,2	26,5	31,1
Intäkter biogas (mkr)	14,0	12,9	19,3	18,4	18,0	16,7

	Utfall perioden 2017	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Produktion biogas (GWh)	50	50	75,0	72,7	72,0	70,2
Intäkter VP Göteborg Energi (mkr)	4,9	5,3	8,0	7,6	8,8	8,2
Intäkter slutna system och beh org avfall (mkr)	5,5	6,3	9,5	8,9	8,7	7,7
Medarbetare						
Antal externa avgångar, tillsvidareanställda	4	-	-	6	6	4
Antal rekryteringar, tillsvidareanställda	5	-	-	8	7	6
Ekonomi						
Rörelseresultat	29 288	18 779	28 371	43 225	28 778	32 129
Resultat efter fin poster	11 866	-135	0	13 275	-223	1 582
Kassalikviditet						
Soliditet	7,7 %	4,9 %	4,9 %	4,9 %	5,4 %	4,8 %
Eget kapital	13 866	13 866	13 866	13 866	14 034	14 300

Anvisning

Här kan eventuella förklaringar och kommentarer lämnas till nyckeltalen.

2.7 Nyckeltalsredovisning

Anvisning

Tabellen under denna rubrik innehåller inte särskilda fält för nyckeltal indelade i kategorierna "de vi är till för", "verksamhet", "medarbetare" och "ekonomi". Dessa fält finns i tabellen under avsnitt 2.6.

Om inget redovisas i tabellen ska denna rubrik döljas i administrationen för enhetsmallar.

Nyckeltal

Anvisning

Antal rader i tabellen anpassas individuellt efter de interna nyckeltalen.

Utfall 2016, 2015, 2014 lika med bokslut

Definitioner:

Rörelseresultat- Resultat efter avskrivningar

Resultat efter finansiella poster- Rörelseresultat med tillägg för finansiella kostnader och intäkter

Kassalikviditet - Omsättningstillgångar exkl varulager som andel av kortfristiga skulder

Soliditet- Definieras som justerat eget kapital (inklusive minoritet) i procent av balansomslutning. I justerat eget kapital ingår obeskattade reserver minskat med uppskjuten skatt.

	Utfall perioden 2017	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2017	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014
Rörelseresultat	29 288	18 778	28 371	43 225	28 778	32 129
Resultat efter fin poster	11 866	-135	0	13 275	-223	1 582
Kassalikviditet						
Soliditet	7,7 %	4,9 %	4,9 %	4,9 %	5,4 %	4,8 %
Eget kapital	13 866	13 731	13 866	13 866	14 034	14 300

Anvisning

Här kan eventuella förklaringar och kommentarer lämnas till nyckeltalen.

3 Uppföljning av bolagets uppdrag inom områdena trafik samt bostad och bebyggelse

Anvisning

Om inget redovisas under denna rubrik kan den döljas i administrationen för enhetsanpassningar.

Anvisning

Av kommunfullmäktiges beslut gällande struktur och tidplan för 2017 års uppföljning av kommunfullmäktiges budget och dess verksamheter framgår att uppföljningen av kärnverksamhetens kvalitet kommer ha fokus på trafik samt bostad och bebyggelse.

Som ett komplement till avsnitt 2.1 ovan ges här möjlighet att särskilt redovisa och analysera resultat och utveckling av den del av bolagets verksamhet som utgör en del av stadens arbete inom områdena kultur och fritid.

Analysera vad resultaten betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Analysera resultaten (effekter/kvalitet och produktionsvolym) i förhållande till insatta resurser (kostnader, personal-volym etc). Analysen bör inkludera redovisning av mått av både resultat och insatta resurser.

I den mån det är möjligt bör måtten sättas i relation till annat/andra - exempelvis jämförelse med kommuner, riket, branschmått eller andra verksamheter i staden. Detta för att komplettera jämförelser över tid. Mått/indikatorer bör gärna inkludera något kring bemötande, klagomål eller synpunkter på verksamheten.

Berör ej Gryaab.

4 Uppföljning av Kommunfullmäktiges budget

Anvisning

Övergripande anvisning

Uppföljningen av kommunfullmäktiges mål är till för att ge kommunstyrelsen och fullmäktige en bild av hur måluppfyllelsen ser ut ur ett hela-staden-perspektiv. Styrelsen ska rapportera på alla kommunfullmäktiges mål oavsett om det har funnits med i dess budget. Om det inte funnits med i styrelsens budget kan rapporteringen i textrutan under varje mål i så fall vara t ex:

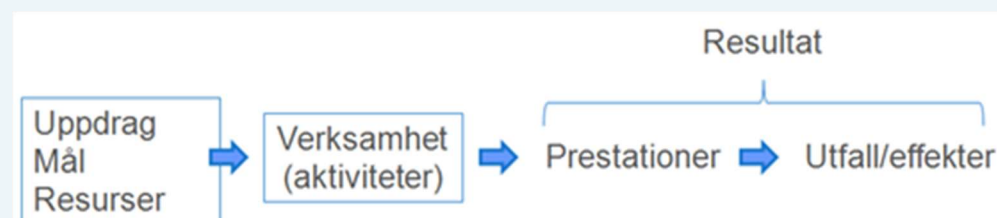
- målet är inte relevant
- styrelsen har inte valt att ta sig an målet och har heller inga resultat att redovisa
- styrelsen har inte valt att ta sig an målet men har ändå resultat som kan redovisas

På Göteborgs Stads intranät, under styrning staden/Styrssystemet och dess delar/vår systematik finns stödmateriel som kan guida i analys av resultat smt jämlkhets och jämslälldhetsperspektiven (brukarperspektivet):

- Från mål till resultat: <https://intranat.goteborg.se/wps/wcm/connect/254d7fea-d444-4870-b34e-545520996dce/Resultatuppf%C3%B6ljning+okt+2016.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>

- Jämslälldhet- och jämlkhetsintegrerad uppföljning:
https://intranat.goteborg.se/wps/wcm/connect/5643176c-8697-4af0-a31f-7a0948e7a738/St%C3%B6dmateriel+f%C3%B6r+j%C3%A4mlkhetsintegrering_2015+09+14.pdf?MOD=AJPERES&CVID=

- Analyskedja: <https://intranat.goteborg.se/wps/wcm/connect/03aff1e8-e574-4e66-8187-8db51bcec443/Analyskedjan+-+st%C3%B6dfr%C3%A5gor+n%C3%A4r+du+analyserar+m%C3%A4tresultat.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>



4.1 Göteborg ska vara en jämlik stad

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse

☒ God

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaabs sträva efter ökad jämställdhet och integratin följer mål enligt Gryaabs likabehandlingsplan. I Gryaabs likabehandlingsplan har konkreta mål och aktiviteter beskrivit. Ett exempel är:

Mål: Utveckla företagskulturen för ökat engagemang och delaktighet där vi visar respekt för varandra.

Vad: Medarbetarskap genom utbildning och träning för grupper i metodiken Appreciative Inquiry.

Graden av måluppfyllelse mäts mot genomförda aktiviteter.

Hittills har effekten av måluppfyllelse varit positiv i de flesta område. Effekten kan kännas av både i vårt omgångssätt med varandra men även i mätbara mått såsom JÄMIX, var vid senaste mätning Gryaabs score var bland de bästa av de bedömda organisationer.

4.2 De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla stadens verksamheter.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse

 God

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab bidrar genom att årligen ta fram och arbeta med en likabehandlingsplan för verksamheten samt kontinuerligt genomföra utbildningsinsatser för att öka den

normkritiska kompetensen inom företaget.

4.3 Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Berör ej Gryaab

4.4 Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Berör ej Gryaab då VA-huvudmannen har ansvaret för kontakten med brukarna

4.5 Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Berör ej Gryaab.

4.6 Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	 Svårbedömd
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab bidrar genom att i möjligaste mån, utveckla och förbättra våra lokaler samt de delar av våra anläggningar som tar emot besökare. Vid ny och ombyggnation anpassas

anläggningen till den mån det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt.

4.7 Individ- och familjeomsorgen ska skapa mer jämlika livs- chanser för stadens invånare.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
--	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.8 Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
--	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.9 Äldres livsvillkor ska förbättras.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.10 Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	 God
-------------------------------------	---

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit

framgångsrika

Gryaabs huvuduppgift är att minimera den belastning som VA-kollektiven i de sju ägarkommunerna utgör för i första hand mottagande recipeint vilket är Rivöfjorden i Göta Älvs mynning. Som tidigare beskrivits i rapporten har verksamheten under det första halvåret fungerat väl och Gryaab ser inga problem med att nå uppsatta mål för avskiljningen av närsalter. Insatta resurser i form personal, energi, kemikallier etcetera ligger väl inom budget eller under budget vilket beror på gynsamma driftbetingelser hittills under 2017. Sedan 2015 använder Gryaab enbart el med fossilfritt ursprung. Alla Gryaabs bilar är drivna med gas eller el. Aktiviteter har genomförts för att öka personalens vilja att transportera sig på ett miljömässigt sätt till och från arbetet.

I uppdraget finns även att tillvarata de resurser som spillvattnet utgör. Inom det området kan nämnas att produktionen av biogas uppgår till 49 GWh för årets första 8 månader vilket är i linje med målsättningen för 2017, 75 GWh/år. Mängden producerat slam för återföring till jordbruksmark, vilket ersätter konstgödning, uppgår till ca 25000 ton vilket även det är väl i linje med målsättning.

Utöver det arbetar Gryaab aktivt med att begränsa de negativa miljöbelastningar som verksamheten orsakar. Det handlar primärt och förbrukning av vissa resurser samt utsläpp av klimatstörande gaser. Gryaabs kolfotavtryck är en samlad bedömning av detta. Hittills under 2017 utgör Gryaabs verksamhet en kolfot som mostvarar ett årsvärde på ca 4,6 kg CO₂eq per ansluten person. Målsättningen för 2017 är att komma under 12 kgCO₂eq per ansluten person.

4.11 Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.12 Det hållbara resandet ska öka.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.13 Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	 God
-------------------------------------	---

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab arbetar med att skapa praktikplatser för grupper långt ifrån arbetsmarknaden i

samarbete med arbetsfördelning och deltar även i GRs program för nyanlända. Utifrån satt mål bedöms måluppfyllelsen vara god.

4.14 Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Berör ej Gryaab

4.15 Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.16 Tillgängligheten till kultur ska öka.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab berörs ej.

4.17 Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse	
-------------------------------------	--

 God

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab bidrar genom att fortsatt se till att det inte finns några osakliga löneskillnader mellan könen. Måluppfyllelse mäts genom att jämföra medellön för män och kvinnor samt genom en analys av löneläget för de olika grupper av medarbetare inom med BAS.

Inga osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor har analyserats varvid ingen särskild strategi och aktivitet har framtagits.

4.18 Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar.

Anvisning

Välj färg i rullistan utifrån bedömd uppnådd måluppfyllelse. Om styrelsen inte prioriterat målet kan denna tabell lämnas obesvarad och beskrivas i texten.

Bedömning av uppnådd måluppfyllelse

 Viss
--

Anvisning

Analysera vilka resultat ni uppnått

- Analysen ska i första hand utgå från brukar/kund perspektiv
- Beskriv hur ni kommit fram till graden av måluppfyllelse t ex utifrån målvärde, egna indikatorer eller staden gemensamma indikatorer (se bilaga i Rapport)
- Analysen ska även inkludera om valda strategier och aktiviteter har varit framgångsrika

Gryaab arbetar med att föra in kraven i alla upphandlingar. Svårigheten med att nå en högre måluppfyllelse är huvudsakligen kopplad till kapacitet hos berörd personal.

4.19 Inrapportering av vissa mått

Mått till KF:s mål - Göteborg ska öka andelen hållbara upphandlingar

Anvisning

Länk till Inköp och upphandling och stöd om hållbarhet kopplat till upphandlingsarbete. Sidan innehåller vägledning och länkar till verktyg som är stöd i arbetet

https://intranat.goteborg.se/wps/portal/int/helastaden/inkopochupphandling/start/hallbarhet/?ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziDdxDPN2NnQ18DYwCzAwcjf09XUKdAo0DDIz1w_Ep8A811o8iRr-Rk0GghZOho4G_pbuBgaeTfyhQg6mRgbshefoNUICjgVOQkZOxgYG7vxE5-pFNIII_bgVR-I0vyA0FAUUAJx-h0Q!#/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Upphandli	Ant	antal	antal	antal	antal
-----------	-----	-------	-------	-------	-------

upphandlingar under 2017 (fram till aug)	antal	upphandlingar där sociala hänsynskriterier har använts, villkor för sysselsättning/jobb	upphandlingar där sociala hänsynskriterier har använts, kollektivavtalsliknande villkor, jämlikhet, tillgänglighet eller enligt vita jobb modellen	upphandlingar där sociala hänsynskriterier har använts, uppföljningen enligt ILO:s kärnkonventioner	upphandlingar där miljömässiga krav har använts, produkter/material som kan återanvändas/uppdateras
Samtliga upphandlingar	28	5	3	5	0
Varav tjänsteupphandlingar	18	4	2	4	0
Varav förnyad konkurrensutsättning	7	2	0	0	0
Varav direktupphandling	8	0	0	0	0
Skapade arbetstillfällen	?	?	?	?	?
Kvinnor					
Män					

Mått till KF:s mål: Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras

Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras	0-24 %	25-49 %	50-74 %	75-100 %	Definition
Skattad andel medarbetare med kompetens inom området* (markera med "x")		X			*Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, s.4, Medvetenhet: "Alla medarbetare i stadens ska ha goda kunskaper om de mänskliga rättigheterna och de förutsättningar som gör det möjligt för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga. Kunskaperna ska utgå från ett normkritiskt förhållningssätt."
	Antal				
Medarbetare som deltagit i utbildning inom området under 2017	80				

IT policy

Teknik för informationshantering (IT) är en strategiskt och operativt viktig resurs som på ett effektivt och säkert sätt skall utnyttjas för att styra, utveckla och följa upp Gryaabs verksamhet. Göteborgs Stads styrande dokument gällande IT & telefoni samt säkerhet avseende IT gäller för Gryaab. Göteborgs Stads styrande dokument finns i Göteborgs Stads intranät. Även lagar och tillhörande författningar skall följas.

Alla medarbetare och Gryaabs samarbetspartners ska ha god kännedom om av gällande regler och riktlinjer för datasäkerheten i kommunikationsnät, datasystem och datorer. Utbildning i informationssäkerhet skall ske regelbundet.

Gryaab accepterar ingen form av informationshantering som kan upplevas kränkande, nedvärderande eller på annat sätt avviker från företagets grundläggande värderingar.

Stödjande dokument till Göteborgs Stads policy finns i IT-handboken, se *Tillämpning av IT-policy* , och i Gryaabs ledningsinformationssystem.

Fastställd av Gryaabs styrelse 2017 09 22

PoP
Bosse Enström

Lägesrapport

EN2013, Förbättrad kvävereringskapacitet

Projektläget

Anläggningen är nu mekaniskt färdigställs och provdrift pågår.
Raingarden är klar.

Genomförande av entreprenader

Pågående arbeten:
Isolering av ventilationskanal pågår.

Tider

Överlämning av anläggning pågår och beräknas vara färdigt i oktober.
Målning utomhus pågår.

Stadsbyggnadskontoret har gett ett interimistiskt slutbesked för nybyggda kulvertar.

Risk, säkerhet och hälsa

Inga incidenter eller tillbud har rapporterats under senaste perioden.

Ekonomi

Totalt har fakturerats ca 324 mkr till och med 2017-08-28.
Slutprognosen för projektet är oförändrad och inom 360 mkr. I slutprognosen ingår oförbrukade 28 mkr. för index och oförutsett.

PoP

Mats Strandberg

Lägesrapport för projekt Lokaler 2009 DC

Projektet DC är uppdelat i tre huvudentreprenader:

- BE01, schaktentreprenad
- BE04, tätt hus (platsgjuten betong, prefabstomme, tak och fönster)
- BE06, stomkomplettering samt alla installationer

BE01: Godkändes vid slutbesiktning 2014-07-04.

BE04: Godkändes vid slutbesiktningen 2016-05-27.

BE06: Godkändes vid slutbesiktningen 2017-06-13 och 2017-08-18.

Projektläget

- Driftcentralen är färdigställd och personalen flyttade in vecka 30.
- Labbet är klart. Lab-utrustning från gamla Lab ska flyttas över i september.
- Markarbetena är färdigställda.
- Intrimning av värme och kyla ska göras i vinter.
- Reklamation av grundläggning: Huvudförhandling planeras den 23 januari i Stockholms Tingsrätt. Vi anser oss ha goda chanser att vinna mot IF/Ramböll. Belopp 1,1 mkr.
- Reklamation av pågjutning bjälklag: Försäkringsbolaget IF har beslutat ersätta 620 tkr.
- Reklamation av takfönster: Försäkringsbolaget IF har beslutat ersätta 50% ca 80 tkr.

Ekonomi

Ursprunglig budget för projekt DC som beslutades på skisskalkyler 2012 var 74 mkr.

I juni 2014 när DC till stora delar var färdigprojekterad, så reviderades budget till 105 mkr, varav 1,9 mkr utgörs av reserv för oförutsätt och 6 mkr för index (prisutveckling) sedan kalkyl 2012.

Totalt har fakturerats 99,1 mkr. Slutprognosen för projektet är 105 mkr.

Tidplan

Planeringen för projektet är i dagsläget:

- Avskrivning påbörjas 2017-08-31.
- Slutlig dokumentation och överlämning klar i oktober.

Projekt och planering
Jan Mattsson

Lägesrapport – Nytt miljötillstånd

Styrelsemötet 2017-09-22

Projektläget

Ansökan om nytt miljötillstånd för Ryaverket är klar och lämnades in till Länsstyrelsen den 8 september. Omfattning och villkor för det ansökta tillståndet är i enlighet med vad Gryaabs styrelse löpande har informerats om. En sammanfattning skickades till styrelsen 26 juli.

Alla ansökningshandlingar kommer att finnas tillgängliga på Gryaabs hemsida från vecka 38.

Ansökan

Ansökan utgörs av tre delar:

- **Tillståndsansökan**
1 bilaga
- **Teknisk beskrivning**
7 bilagor
- **Miljökonsekvensbeskrivning**
13 bilagor

Tidplan

Länsstyrelsen och remissinstanserna beräknas tidigast begära kompletteringar av ansökan under november månad 2017.

Ekonomi

Budget för projektet är fastställd till 5,5 mkr, fram till och med juli har 4,4 mkr upparbetats. Slutprognosen för projektet är nu inom budget om 5,5 mkr.

Månadsrapport juli 2017

Reningsresultat

Resultat	Medelvärde mg/l		
	Fosfor	Kväve	BOD ₇
Juli 2017	0,18	3,76	4,6
Året	0,20	7,19	7,1
Mars-maj	0,23	7,1	7,7
Juni-aug			

Villkor i utgående vatten**Fosfor, mg/l**

Gränsvärde för året 0,4

Riktvärde för året 0,3

Mars-maj, riktvärde 0,3

Juni-augusti, riktvärde 0,3

Kväve, mg/l

Riktvärde för året 10

BOD₇, mg/l

Gränsvärde för året 10

Hydraulisk belastning

Tillrinningen har varit låg under juli. Förbiledning av biosteget har bara skett vid ett tillfälle och då var allt förbilet vatten enbart mekaniskt renat. Volymen var 196 m³, vilket motsvarade 0,0 % av tillrinningen. Utsläppet av enbart mekaniskt renat vatten skedde i samband med injustering av skovelläget på inloppspump 1.

Sedimentering

Slamegenskaperna har varit bra och eftersedimenteringens kapacitet har varit hög med ett medelflöde på 8,4 m³/s under månaden.

Kemiska och biologiska processer

Utgående fosforhalt har varit låg och kvävehalten i utgående vatten har varit mycket låg även i juli.

Nitratproduktionen i biobädden har varit måttlig på 4495 kgN/d, men då tillkommer nitratproduktionen från den nya efternitrikationen på 2073 kgN/d.

Slamhantering

Totalt producerades 4114 ton slam under juli månad. Torrsubstans på avvattnat slam har varit låg med ett medel för månaden på 25,1 %. Under månaden har följande Revaq slampartier producerats: 1727, 1728, 1729, 1730. Alla fyra är godkända.

Tillgänglighet reningssteg

Tester med seriedrift av rötkammarna för ökad gasproduktion har pågått sedan januari månad. Arbetet med planeringen för ett permanent driftsätt istället för parallelldrift fortsätter. Provdraft av den nya anläggningsdelen för efternitrikation, EN, pågår fortfarande. Det gör även provdrift och intrimning av den nya slamavvattningsutrustningen med skruvpressar.

Analysmetod

Inga ändringar beträffande hanteringen och analys av prover har skett sedan föregående rapport

Bilagor

1. Vatten - analysresultat samt massbalanser av tungmetaller och näringsämnen
2. Slam - analysresultat av tungmetaller och näringsämnen, organiska miljöanalyser samt metaller
3. Vatten - diagram över analysresultat och flöde

Vatten - analysresultat samt massbalanser av tungmetaller och näringsämnen, månadsresultat

Flöden (dygnsmedelflöden)

Inkommande vatten ¹			Kemiskt/biologiskt behandlat ³			Förbilett vatten ¹		
medelflöde	max	min	medelflöde	max	min	medelflöde	max	min
m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s	m ³ /s
2,87	4,94	2,07	2,87	4,94	2,07	0,00	0,00	0,00

Koncentrationer i vatten

		Inkommande vatten ²			Utgående vatten ³		
		medel	max	min	medel	max	min
Totalfosfor	mg/l	4,4	4,7	3,5	0,18	0,22	0,13
COD_{Cr}	mg/l	499	550	360	38	44	34
BOD₇	mg/l	196	230	140	4,6	6,0	4,0
Totalkväve	mg/l	36	47	27	3,8	4,6	2,8
Ammoniumkväve	mg/l	25	27	18	1,5	2,1	0,6
TOC⁴	mg/l	74	74	74	11,0	11,0	11,0
Kviksilver	ug/l	0,101	0,12	0,09	0,022	0,04	0,01
Kadmium	ug/l	0,11	0,13	0,1	0,005	0,01	0,000
Bly	ug/l	2,7	3,8	1,9	0,07	0,08	0,05
Koppar	ug/l	66	74	59	7,1	8,8	4,4
Krom	ug/l	2,3	3,4	1,8	0,29	0,4	0,2
Nickel	ug/l	3,1	3,4	2,8	3,0	3,8	2,0
Zink	ug/l	101	120	86	7,2	9	6

Massflöden i vatten

		Inkommande avloppsvatten	Utgående Vatten ⁴	Procentuell Avskiljning %
Fosfor	ton	34	1,4	96,0
Kemisk syreförbrukning	ton	3897	297	92,4
Biologisk	ton	1524	36	97,6
Totalkväve	ton	283	30	89,5
Ammoniumkväve	ton	192	12	93,8
Kviksilver	kg	0,79	0,17	78,3
Kadmium	kg	0,88	0,04	95,1
Bly	kg	21	0,56	97,4
Koppar	kg	508	56	89,1
Krom	kg	18	2,31	87,4
Nickel	kg	24	23,7	1,1
Zink	kg	781	57	92,7

¹ Obehandlat avloppsvatten

² Avloppsvatten som genomgått hela den ordinarie behandlingsprocessen.

³ Samlat utgående vatten där både det vatten som genomgått ordinarie behandling och förbilett vatten ingår.

⁴ TOC analyseras på ett veckoprov under månaden, normalt första hela veckan i månaden, av ackrediterat labb.

Bilaga 2

Slam - Analysresultat av tungmetaller och näringsämnen, organiska miljöanalyser samt metaller

Tungmetaller och näringsämnen, veckoprover ⁵

Vecka	Gränsvärde enligt SFS 1998:944 (mg/kg TS)	1727	1728	1729	1730	
Bly	100	26	27	23	22	
Kadmium	2	0,83	0,9	0,74	0,85	
Koppar	600	400	440	390	390	
Krom	100	25	28	19	21	
Nickel	50	17	21	16	16	
Zink	800	760	800	670	770	
Kviksilver	2,5	0,43	0,44	0,3	0,32	
Silver	-	1,7	1,7	1,8	2,1	
Vismut	-	5,7	6,4	5,7	5,7	
Torrsubstans (%)		25,2	24,1	23,5	24,5	
Kväve (g/kg)		48	46	47	45	
Ammonium-N (g/kg)		13	13	12	12	
Fosfor tot (g/kg)		31	33	29	33	

Organiska miljöanalyser, kvartalsprov

	Riktvärde enligt NV Rapport 4418 (mg/kg TS)	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Nonylfenol	50	9,8	12		
PCB Summa 7 st	0,4	0,052	0,024		
PAH Summa 6 st*	3,0	1,36	1,3		
LAS (linjära alkylsulfonater)	-	1200	620		

* benso(a)pyren, benso(b + k)fluoranten, benso(ghi)perylene, fluoranten, Indeno(1,2,3-cd)pyren

Metaller, kvartalsprov⁶

		Kvartal 1 mg/kg TS	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Al	aluminium	34 900			
As	arsenik	3,33			
Au	guld	0,277			
B	bor	9,94			
Ba	barium	273			
Be	beryllium	0,764			
Ce	cerium	36,5			
Co	kobolt	5,32			
Cs	cesium	1,28			
Dy	dysprosium	2,5			
Er	erbium	1,37			
Eu	europium	0,469			
Ga	gallium	7,21			

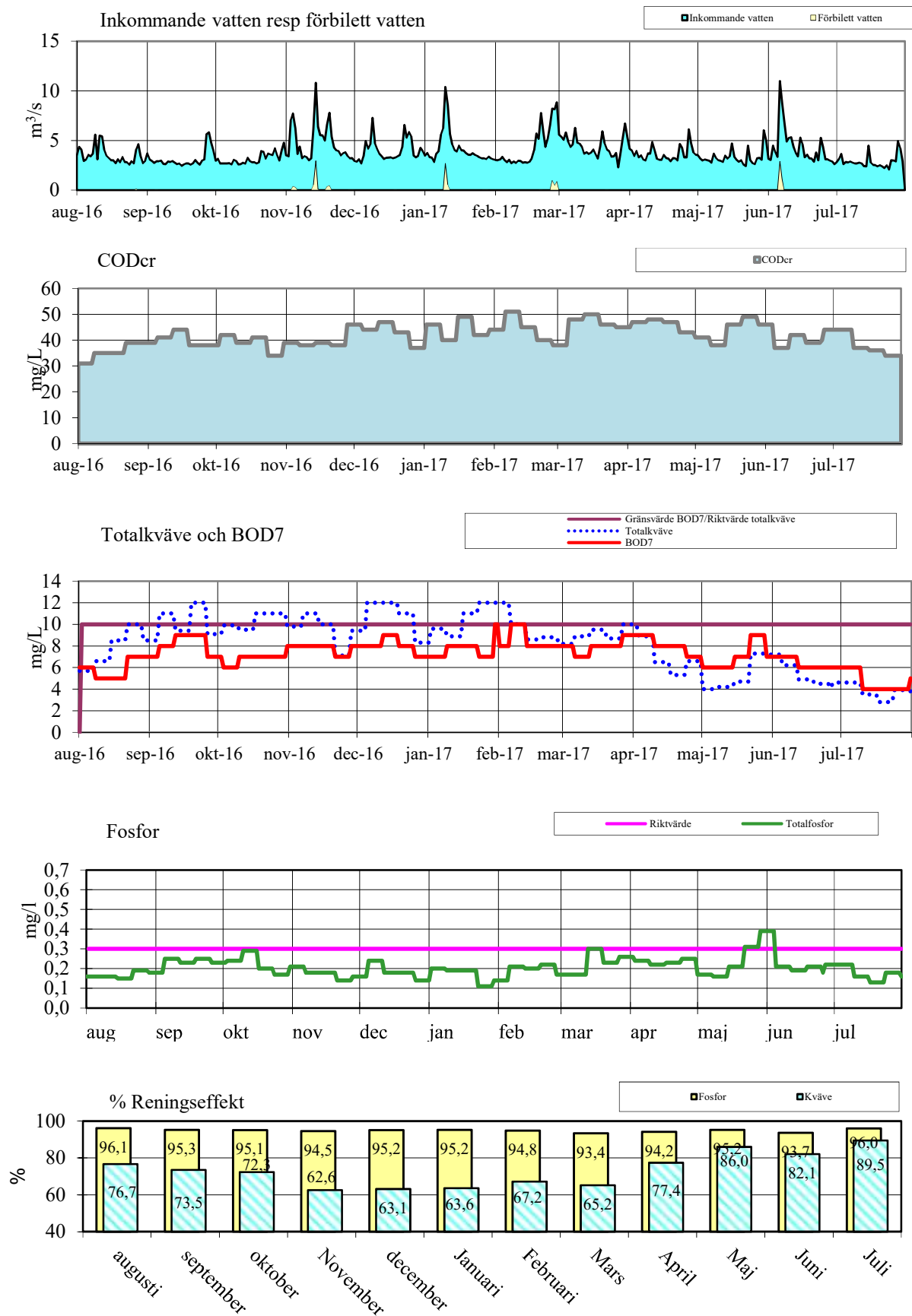
⁵ Analyserna är utförda på samlingsprov från en vecka och är utförda vid ackrediterat laboratorium

⁶ Analyserna är utförda på samlingsprov från månaderna som ingår i kvartalet och är utförda vid ackrediterat laboratorium

Gd	gadolinium	3,04			
Ge	germanium	<5			
Hf	hafnium	1,35			
Ho	holmium	0,525			
In	indium	0,0513			
Ir	iridium	<0,01			
La	lantani	21,9			
Li	litium	6,05			
Lu	lutetium	0,176			
Mn	mangan	364			
Mo	molybden	4,61			
Na	natrium	2570			
Nb	niob	4,52			
Nd	neodym	18,1			
Pd	palladium	<0,05			
Pr	praseodym	4,9			
Pt	platina	<0,01			
Rb	rubidium	28,1			
Re	rhений	<0,01			
Rh	rodium	<0,05			
Ru	rutenium	<0,05			
S	svavel	9780			
Sb	antimon	2,16			
Sc	skandium	1,98			
Se	selen	<0,5			
Si	kisel	46 300			
Sm	samarium	3,46			
Sn	tenn	15,3			
Sr	strontium	103			
Ta	tantali	0,372			
Tb	terbium	0,448			
Te	tellur	<0,3			
Th	torium	4,19			
Ti	titan	2020			
Tl	tallium	0,202			
Tm	tulium	0,203			
U	uran	5,45			
V	vanadin	26,8			
W	volfram	8,37			
Y	yttrium	15,1			
Yb	ytterbium	1,34			
Zr	zirkonium	50,7			

Diagram, vattenanalyser, flöden och reningseffekt

Bilaga 3



Fredrik Davidsson, Liza Wellsjö,
Emilie Grubbström, Cecilia Press

Rapport från Uppströmsenheten

Information om händelser från 2017-06-09 till 2017-09-13

Tillståndsprocesser enligt Miljöbalken

Vi har yttrat oss angående **ST1 Refinery AB:s** tillståndsansökan (kompletteringsrunda). I vårt yttrande önskar vi komplettering av ansökan med redovisning av nedanstående:

- försiktighetsåtgärder för att vid brand minimera risken för utsläpp till spillvattennätet
- försiktighetsåtgärder för att säkerställa att läckage av kylvatten till spillvattennätet inte kan ske
- redovisning av åtgärder för att säkerställa att varningsvärden i P95 innehålls
- sammanställning av anslutna utrymmen och eventuella främmande ämnen som kan nå spillvattennätet samt försiktighetsåtgärder för att förhindra att utsläpp till spillvattennätet sker

Stena Oil AB har inkommit med en ansökan om ändringstillstånd enligt miljöbalken. Endast sanitärt spillvatten till Ryaverket, inget yttrande från oss.

Swedegas AB har inkommit med samrådshandlingar avseende ansökan om ändringstillstånd för projekt GO4LING. I yttrande anger vi att vi önskar redovisning av eventuella risker för att släckvatten ska kunna nå Ryaverket vid en brand samt försiktighetsåtgärder för att förhindra detta.

Volvo Personvagnar har lämnat en begäran om att få avleda koncentrerat avfettningsbad till sitt egna reningsverk för vidare avledning till spillvattennätet. Detta är en konsekvens av den ännu ej lagakraftvunna domen i Mark- och miljööverdomstolen. Där fick bolaget ett villkor att koncentrerat avfettningsbad inte får avledas till avlopp om inte tillsynsmyndigheten medger detta. En viktig fråga för VA-sidan i ärendet har varit huruvida det organiska innehållet i vattnet är lättnedbrytbart. Den tillsatskemikalie som har organiska beståndsdelar, tensiden, har nu i dokumentation från tillverkaren Henkel visats uppfylla lättnedbrytbarhet enligt den standarden som vi har önskat. Bolaget har också gjort nya analyser på avfettningssvåtskan, dels toxicitetstester men också nedbrytbarhetstester. Vi har haft en del synpunkter på provtagningsmetodik särskilt avseende toxicitetstesterna. Testerna och analyserna ger lite motstridiga resultat. Vår bedömning är ändå att dokumentationen från kemikalietillverkaren Henkel ger stöd för att medge avledning av avfettningssvåtskan. Vi har svarat länsstyrelsen att om tillsynsmyndigheten tillåter avledning av koncentrerat avfettningsbad till avlopp ska detta villkoras med att ingående processkemikalier måste vara biologiskt lättnedbrytbara enligt OECD 301 samt att det inte får avledas i högre takt än 10 m³/dygn.

Avtal är nu skrivet mellan Kretslopp och Vatten samt Trafikverket gällande dricksvattenanvändning samt avledning av processvatten i **Västlänkenprojektet**. Gryaab har här fått in kvalitetskrav (huvudsakligen P95) som månadsmedelvärden/momentanvärden samt kvantitetskrav (ej avleda vatten vid flöden över 8 m³/s till Ryaverket). Huvudförhandlingar i Mark och Miljödomstolen sker i oktober.

Gryaab har ställt kompletteringskrav på tillståndsansökan från **Pågens AB** och **Lilla Harrie Valskvarns AB**. Ett förtydligande behövs i vad som leds till spill samt dagvattennätet, bl a framgår

från delar av ansökan att det finns både fordonstvätt, oljeavskiljare samt verkstad på området som ej är beskrivet i den tekniska beskrivningen eller MKB:n. Verksamheten har som avsikt att installera ny reningsteknik men av ansökan framgår inte motivering av val till reningsutrustning samt förväntade resultat från anläggningen. Gryaab önskar också en riskanalys med skyddsåtgärder för att undvika risk för ytterligare ledningsbrott pga. de ökade transportererna (mot bakgrund av tidigare utsläpp pga. ledningsbrott). I utredningsvillkor önskas tillägg av screeningsanalys för att utreda behov av ytterligare rening.

Risenta AB har lämnat in en anmälan om att starta en ny fabrik i Mölnlycke. Koncernen har en liknande anläggning i Finland och man har redovisat ett analysresultat av utgående vatten där ifrån. Analysen visar ett lågt pH och ganska höga halter BOD och COD. Vi har därför sagt att bolaget ska redovisa den förväntade årsbelastningen av BOD och COD till spillvattennätet samt hur man planerar att justera pH innan vi kan yttra oss.

DAW Nordic AB har lämnat in en tillståndsansökan för utökad verksamhet. Vi har i sommar fått den på remiss gällande behov av komplettering. Vi fann i denna runda inget behov av kompletteringar.

Utsläpp

Inga kända händelser sedan förra rapporten.

Övrigt

Vi har haft storstadsmöte med representanter från uppströmsverksamheten på Käppalaförbundet och Stockholm Vatten och Avfall AB.

HR och kommunikation
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Mediebevakning – sammanfattning 170601–170831

Gryaab/Ryaverket

Gryaab eller Ryaverket syns 11 gånger under sommarmånaderna. Spanaren och ETC Göteborg plockade upp visselblåsarärendet kring att anställda får tvätta bilen på jobbet, låna verktyg och misstanke om att personal tar spolarvätska för privat bruk. Anders Åström uttalade sig kring varför personalen får tvätta bilarna samt att verktyg inte försvinner samt att det inte är tillåtet att ta spolarvätska. Den förbrukning som rapporterats är inte ovanligt hög enligt Gryaab. Ärendet är avskrivet men det kvarstår att förtydliga rutiner samt att titta på tankar kring biltvättandet som en skattepliktig förmån. I SVT Nyheter, Dal-Demokraten samt ETC Göteborg finns nyheter om mikroplaster. Där nämns Ryaverket eftersom vi deltagit i en studie där man tagit reda på hur mycket mikroplast som släpps ut från verket. Dagens infrastruktur rapporterar om konferensen ”Embrace the water” där Gryaab deltog genom att hålla ett studiebesök. En tweet syns under juni om en ledig tjänst. En Gryaabanställd lägger också ut en bild under prideveckan på den prideflagga vi hissat på området under veckan. I tidningen Kretslopp som ges ut av Kretslopp och vatten finns en artikel kring läkemedelsrester där Ann Mattsson från Gryaab och Joakim Larsson från Göteborgs universitet är intervjuade.

Uppströms

10 artiklar kring uppströmsfrågor har sparats i juni, juli och augusti.

- Kristianstadsbladet skriver att kommunen ligger i framkant när det gäller rening av läkemedelsrester. En pilotanläggning med aktivt kol har varit igång under två månader.
- Länsstyrelsen Östergötland och Tekniska verken i Linköping har tillsammans med 13 andra organisationer fått 28 miljoner kronor ur EU:s Östersjöprogram för att minska läkemedelsrester i miljön. I projektet kartläggs spridningsvägar och nya reningstekniker testas och optimeras. Detta rapporterar Linköpings tidning, Östgöta Correspondenten samt Norrköpings tidning.
- Uppsala Nya Tidning skriver om en studie som gjorts av Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå och Göteborgs universitet. Den visar att ett vanligt smärtstillande läkemedel (diklofenak) kan skada fiskars njurar redan i de ytterst låga halter som kan finnas i närheten av reningsverk.
- Aktuell Hållbarhet skriver om Naturskyddsföreningens test av 22 olika sminkprodukter på marknaden. Den visar att 20 av dem innehöll oredovisade PFAS-ämnen där sju av dem finns med på EU:s lista över särskilt farliga ämnen.
- Kungsbacka-Posten har med en notis där Miljöförvaltningen uppmanar husägare att sluta hålla ut överbliven färg i avloppet
- Brandholmens reningsverk i Nyköping har konstaterat en förhöjd halt kvicksilver under september månad i fyra år i rad. Trots efterforskningar vet de ännu inte vad eller vem som orsakar de återkommande utsläppen, rapporterar Södermanlands Nyheter.

- Nya Wermlands Tidning har med en insändare där skribenten svarar på tidigare insändare om att det inte är fel att tvätta bilen på uppfarten. Skribenten berättar varför och vad som händer med tvättvattnet från bilen och hänvisar till miljöbalken. Att åka till en biltvätt är bra för både miljö och hälsa.
- Göteborgs-Posten rapporterar att användning av mediciner utgör den enskilt största källan till att läkemedelsrester sprids i våra vattendrag. IVL Svenska Miljöinstitutet föreslår nu att miljöfarliga läkemedel receptbeläggs. Andra förslag i institutets rapport är läkemedelsgenomgångar för patienter som använder många olika läkemedel samt extra rening av avloppsvatten från sjukhus. Rapporten är skriven på uppdrag av Svenskt Vatten.
- Starar som håller till vid dammar runt reningsverk påverkas när de äter insekter och maskar eftersom de då får i sig låga halter av läkemedel – bland annat antidepressiva medel. Det gör att de får sämre aptit och minska sexualdrift. Det visar en brittiskt studie av fågelarten. Detta syntes i de flesta medier eftersom TT gjorde en nyhet av det.
- Cirkulation och Energinyheter skriver om att det den 4 september är dags att inviga läkemedelsreningen i Linköping.

Hav

11 nyheter om havsmiljöfrågor har sparats under perioden.

- I Göteborgs-Posten skriver Karolina Skog (MP) med flera en debattartikel om problematiken med mikroplast i havet. Fokus ligger på vilka satsningar som görs för en hållbar havspolitik.
- Peter Kalmström och Jonas Norberg från Supervegobloggen skriver en debattartikel som syns i Dagens ETC och Örnsköldsviks Allehanda. Fokus ligger på att de tycker att det är rätt läge att införa köttskatt, som en åtgärd för att minska övergödningsproblematiken.
- I Sundsvalls tidning finns en artikel om att konstgräsplaner är en stor miljöbov på grund av att gummikulorna lossnar och hamnar i våra vattendrag.
- Som alltid under sommarmånaderna syns ett antal nyheter kring statusen på algbloomingen. I juli rapporterar TT att det blåsiga och varierande vädret under sommaren gjort att den rekordtidiga blomningen man såg i maj kommit av sig. Senare under juli rapporterar de att algbloomingen kommit igång.
- En ny studie visar hur viktig rovfisken är för vattenkvaliteten och hela ekosystemet. Studien bekräftar att stora bestånd av rovfiskar minskar mängde trådalger och gynnar därför storvuxen vegetation under vattnet som är viktig för havsmiljön. Det här rapporterar bland annat Södermanlands Nyheter.
- Sveriges radio P1 skriver om att det under sommaren kommit flera studier som visar hur mycket plast människor tillverkar och hur mycket av den som slängs bort. Hur mycket som hamnar i havet är det däremot ingen som riktigt vet. Därför har flera länder gått samman för att utveckla metoder för att mäta plasten i havet.
- Martin Hassellöv, professor i marin kemi vid Göteborgs universitet har de senaste åren satt luppen på mikroplaster. I Göteborg gör de bland annat experiment för att se hur lång tid det tar för olika plastmaterial och övergå från flytande till sjunkande. Detta skriver ETC Göteborg.
- Två debattörer skriver på Göteborgs-Postens debattsidor en artikel där de fokuserar på att Västerhavet faktiskt mår mycket bättre än vad många tror. Alla medvetna utsläpp

av olja har stoppats, dumpning av avfall från fartyg, pråmar och strandnära tippor har nästan upphört. Tung industri och jordbrukskemikalier som för femtio år sedan nästan lyckades ta kål på Östersjöns sälbestånd har pressats tillbaka. Reningsverken är bättre och till viss mån åtgärder inom jordbruket har lyckats minska utsläppen av näringsämnen rejält. Vi får rapporter om minskad övergödning, renare vatten, färre trådalger, och friskare havsbotten. Men det finns förstås mer att göra!

- Aktuell Hållbarhet har en debattartikel skriven av representanter för Malmö stad där de fokuserar på att Svensk Däckåtervinning förringar miljöproblemen som är kopplade till mikroplaster från konstgräsplaner. Istället för att ifrågaställa om de är en källa till mikroplaster eller ej borde de ta sitt miljöansvar.
- Regeringen föreslår 600 miljoner kronor nästa år för att städa haven från nya och gamla synder. Läkemedelsrester, miljögifter, gamla vrak och plaster ska börja rensas bort. Det här skriver de flesta medier om i slutet av augusti eftersom TT gjorde en nyhet.

Slam/biogas

Nio artiklar om slam har sparats ner.

- ATL, Lantbruk och Skogsland, Land Lantbruk och Svenskt Vatten skriver att LRF ska utreda sin medverkan i Revaq. Beslutet togs på förbundets riksstämman den första juni efter en lång debatt som slutade i votering.
- ATL har senare en artikel där de rapporterar om att debatten rasat efter beskedet på förbundets stämman kring medverkan i Revaq. Palle Borgström, LRFs ordförande bekräftar att frågan är infekterad och att diskussionerna ofta går till ytterligheter och är baserad på mer känsla och tro än fakta. Grundinställningen från LRFs sida är att kretsloppet mellan stad och land måste kopplas ihop och att man måste utnyttja i första hand fosfor, kanske även mull, som finns i slammet.
- En insändare i Land Lantbruk och Skogsland kommer i mitten på juni efter beskedet om att LRF ska utreda sin medverkan i Revaq. Det är Gunnar Lindgren som välkomnar beskedet eftersom han är kritisk till användning av slam. Även slamkritikern Torsten Torstensson från Uddevalla, skriver en debattartikel i Land Lantbruk där han fokuserar på att slamspridning bör avvecklas på grund av alla risker.
- ATL skriver en artikel om att det är stora skillnader mellan kommunerna i landet när det gäller attityd till gödselspridning nära bostäder.
- Per-Göran Andersson som i 30 år varit projektledare för Hushållningssällskapets slamförsök skriver en debattartikel i Land Lantbruk där han riktar sig speciellt till Torsten Torstensson. Han har tidigare inte gått in i debatten eftersom att han då går in i en "never ending story". Det finns personer som han menar har som livsuppgift att stoppa slamspridning utan att ta till sig den fakta som finns från fältförsöken i Skåne. En av dem är då Torsten Torstensson. Per Göran listar sedan ett antal punkter där Torsten inte tar till sig fakta från försöken. Torsten Torstensson skriver ytterligare en artikel där han listar de fel som Hushållningssällskapet gjort i deras försök.
- Kersti Linderholm, Silobergs Miljöteknik och Per Sandberg från Sveriges spannmålsodlare skriver en debattartikel i Land Lantbruk med lite likande tema som artikeln jag beskrivit ovan. De fokuserar på att larmen genom åren varit många och kommit från samma grupp personer som fortfarande är aktiva i debatten kring slam. Forskning och studier har gjorts men fakta verkar inte hjälpa. De fokuserar också på vikten av att reningsverken måste få fortsätta fokusera på uppströmsarbete.

Drivkraften att använda slam som gödsel har inneburit att uppströmsarbetet blivit starkt från reningsverkens sida. Om man slutar använda slammet blir det enligt skribenterna dödsstöten för det viktiga uppströmsarbetet.

Övrigt

- Aktuell Hållbarhet, Cirkulation och Sveriges radio Kristianstad skriver om att ett nytt reningsverk äntligen öppnats i Kaliningrad. Avloppsvatten från 450 000 personer har under ett stort antal år runnit orenat rakt ut i Östersjön. Arbetet med reningsverket startade för 20 år sedan men det har tagit lång tid att få det klart. Det beror både på den byråkratiska processen i Ryssland och på att det har varit problem med byggbolagen.
- Fyra vd:ar från Avfall Sverige, Svenskt Vatten, Energiföretagen Sverige samt Energigas Sverige skriver om att viktiga perspektiv uteblir när man för en snäv diskussion kring cirkulär ekonomi. De fokuserar på deras respektive områdens möjligheter att skapa bättre hållbarhet genom att till exempel värdera hela biogasens nytta, näringsåterföring genom att ställa hårdare krav när det gäller utsläpp av metaller med mera.
- Guldfiskar mot mygg? Nu är det fler som tagit in guldfiskar på reningsverken för att motverka myggförekomsten. Tidigare har det flyttat in guldfiskar ibland annat Herrljungas reningsverk och nu senast är det dags för Hammargårds reningsverk att släppa ner 40 guldfiskar i bassängen. Detta rapporterar SVT Nyheter, Kungsbacka-Posten med flera.

Gryaab AB
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 170601-170630

Datum	Medium och titel	Innehåll
2017-06-01 Slam	ATL, Lantbruk och skogsland, Svenskt Vatten LRF utreder medverkan i Revaq	LRF ska utreda sin medverkan i slamcerifierings-systemet Revaq och andra certifieringar kopplade till kretsloppslösningar. Beslutet togs på förbundets riksstämma i dag efter en lång debatt som slutade i votering.
2017-06-01 Hav	Göteborgs-Posten Debatt: Snart mer plast än fisk i haven – alla måste agera	Vi klarar oss inte utan levande hav och det är bråttom att göra något. Miljöpartiet vill se ett levande och rent hav med myllrande mångfald och hållbara fiskebestånd men utan övergödning och nedskräpning. Längre har vi arbetat för att få olika håll åstadkomma insatser som skapar förutsättningar för en hållbar havspolitik. Med Miljöpartiet i regering satsar vi drygt 100 miljoner kronor per år till 2020 i höstens budget till utvecklingen av nya material som kan ersätta plasten i till exempel förpackningar, liksom nya metoder för att förhindra nedskräpning. I nästa vecka hålls FN:s havskonferens The Ocean Conference i New York. Konferensen kommer bli startskottet för ett enormt globalt arbete för att skydda och restaurera haven. Sveriges prioriterade frågor under konferensen är marin nedskräpning, klimatarbetet och en hållbar blå ekonomi. Det här skriver Karolina Skog (MP) mfl
2017-06-01 Läkemedel	Kristianstadsbladet Aktivt kol renar vatten	Kristianstad ligger i framkant när det gäller ett nytt system för hur avloppsvatten kan renas från läkemedel. I reningsverkets slut har en pilotanläggning med aktivt kol varit igång i två månader. - Kolet tar bort 99 procent av läkemedlen, säger Erland Björklund.
2017-06-03 Ryaverket nämns	SVT Nyheter Värsta bovarna bakom mikroplaster – och så ska de stoppas	Slitage av våra bildäck, kläderna vi tvättar och skräpet vi kastar i naturen. Det är några av de största källorna bakom mikroplaster, som i första hand behöver åtgärdas. Det uppger Naturvårdsverket i en rapport som man nu lämnat till regeringen. Naturvårdsverket har utrett de viktigaste källorna till mikroplaster i havet och vad som kan göras för att minska dem. Bland annat

		behövs mer kunskap om hur vårt vatten kan renas från mikroplasterna. Plasterna är ofta för svåra för våra reningsverk att fånga upp och kan spridas till hav och sjöar. Från Ryaverket i Göteborg spolas till exempel cirka 70 miljoner plastpartiklar ut varje timme – rakt ut i naturen. Naturvårdsverket vill att reningsteknikerna för dagvatten ska utvecklas för att kunna fånga upp mikroplaster och hoppas kunna arbeta med det under året. Dessutom vill man göra det tydligare vem som har ansvaret för dagvattnet. När det gäller den största källan, slitage från däck, så föreslår Naturvårdsverket att Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, ska få i uppdrag att ta fram fakta om mikroplastutsläpp från vägtrafiken.
2017-06-07 Rening	Aktuell Hållbarhet, Cirkulation, Sveriges radio Kristianstad Avloppsvatten från 450 000 hushåll rann rakt ut i Östersjön	Det handlar om orenat avloppsvatten från 450 000 hushåll i ryska Kaliningrad som runnit rakt ut i Östersjön under ett stort antal år. Utsläppen har bland annat bidragit till ökad algbloomning i Finska viken och Skärgårdshavet. Men under onsdagen öppnades ett nytt reningsverk som ska sätta stopp för problemet. Reningsverket är delfinansierat av Sida och utgör en av de 160 "hotspots" med särskilt farliga utsläpp som Östersjöns samarbetsorganisation HELCOM identifierade efter Sovjetunionens fall. Sida har arbetat med projektet sedan 1996. Att det tagit så lång tid beror i första hand på den byråkratiska processen i Ryssland. Det har också varit en hel del problem med det byggbolag som skulle uppföra anläggningen. De levde inte upp till kraven och till slut förlorade de uppdraget till ett annat företag och då överklagade de beslutet. Det var en ganska lång process.
2017-06-07 Hav	Dagens ETC, Örnköldsviks Allehanda Debatt: Inför en köttskatt – stoppa övergödning och bottendöd	Minskad proteinkonsumtion motverkar övergödningen av havet. Nu krävs det kraftfulla politiska åtgärder. Det skriver Havsmiljöinstitutet i en ny rapport inför den globala FN-konferens som Sverige arrangerar tillsammans med Fiji i New York i samband med Världshavens dag den 8 juni. Då är det rätt tidpunkt för miljöminister Karolina Skog (MP) att lansera köttskatt som en effektiv metod att rädda haven från en pågående ekologisk kollaps. Detta skriver Peter Kalmström och Jonas Norberg från Supervegobloggen
2017-06-08 Ryaverket	Dagens infrastruktur Världens bästa stad när det regnar – internationell konferens	På måndag 12 juni startar konferensen Embrace the water i Göteborg. Den är en del av 400-årsjubileet Världens bästa stad när det regnar och inleds med att Göteborg antar principerna för Water wise cities. – Vi anordnar konferensen eftersom vatten är en av våra stora utmaningar i framtiden, säger Lena Blom,

	om stadsplanering, klimat och skyfall	Kretslopp och vatten.
2017-06-09 Slam	Land Lantbruk Beslut: Se över slamcertifiering	Stämman beslutade att utreda LRF:s framtida medverkan i de kommunala reningsverkens certifieringsorgan Revaq. Men beslutet togs först efter en lång debatt och en slutlig votering.
2017-06-09 Läkemedel	Linköpings tidning, Norrköpings tidning, Östgöta Correspondenten 28 miljoner från EU	Länsstyrelsen Östergötland och Tekniska verken i Linköping har tillsammans med 13 andra organisationer fått 28 miljoner kronor ur EU:s Östersjöprogram för att minska läkemedelsrester i vattenmiljön. I projektet kartläggs spridningsvägar och nya reningstekniker testas och optimeras.
2016-06-09 Gryaab	Twitter	En tweet om ledig tjänst på Gryaab
2017-06-12 Gryaab	Instagram	En medarbetare lägger upp en bild på prideflaggan under Göteborgs pridefestival.
2017-06-16 Slam	Land Lantbruk, Lantbruk och Skogsland Insändare: Bra besked om rötslammet	Det kom ett välkommet besked från årets LRF-stämma. Slamspridning i det svenska jordbruket är inte längre självklar och frågan ska utredas och förhoppningsvis omprövas, skriver Gunnar Lindgren i en insändare. I nuvarande läge, där andra länder i Europa frångår slamspridningen, måste svenska jordbruket upphöra att sprida slam och inte hamna i rollen som "sämst i klassen". Man kommer därmed att behålla sin plats som en av Europas främsta livsmedelsproducenter och belönas av konsumenterna.
2017-06-18 Hav	Sundsvalls Nyheter Stor miljöbov finns på fotbollsplanerna	Fotboll är farligt för miljön. Varje år försvinner ungefär 40 ton gummikulor bara från fotbollsplanerna i Västernorrland. Konstgräsplaner är den näst största källan till mikroplast i naturen. I Västernorrland finns det i dag 31 konstgräsplaner avsedda för fotboll. Sedan 2010 har antalet planer mer än fördubblats. Runt 20 av dessa planer fylls regelbundet med något som kallas granulat: små gummikulor som ska göra konstgräset så naturtroget som möjligt. Varje år försvinner ungefär 40 ton gummikulor från dessa planer.
2017-06-22 Slam	ATL Hårda regler stoppar spridning av gödsel	Det är stora skillnader i kommunernas attityd till gödselspridning nära bostäder. De flesta har inga särskilda regler alls. Vissa kommuner har ett förbud i en zon på flera hundra meter. I strid med rekommendationerna. Elva av Sveriges kommuner har ett förbud i sina miljö och hälsoföreskrifter mot att sprida naturlig gödsel intill detaljplanlagt område. Fem

		skånska kommuner har en generell förbudszon på 300 meter, utan att någon möjlighet till särskilt tillstånd nämns.
2017-06-22 Slam	Land Lantbruk Debatt: LRF ska verka för ett ökat och hållbart kretslopp	Slamspridningen avvecklas i rask takt i Europa och man skiljer växtnäring från miljögifter. Så bör Sverige också göra, menar Torsten Torstensson i ett debattinlägg. När det gäller spridningen av avloppsslam är Kemikalieinspektionen tydliga med att varken dagens regler eller de som Naturvårdsverket har föreslagit är i linje med miljömålet giftfri miljö. Även Läkemedelsverket förespråkar utvinning av fosfor före spridning av slam. Hur Sandberg och Sveriges spannmålsodlare kan bortse från dessa instanser förstår jag inte. Kanske har man lyssnat för mycket på Svenskt Vatten, vars syfte är att verka för att så mycket av slammet som möjligt ska spridas på åkermarken för att hålla nere kostnaderna för städernas avloppsreningsverk.
2017-06-22 Slam	Land Lantbruk Reningsverken vill sänka miljömålen	Efter stämmobeslutet att utreda LRFs fortsatta medverkan i reningsverkens certifieringssystem Revaq har debatten rasat bland medlemmarna. Att användandet av rötat avloppsslam i jordbruket är en polariserande fråga understryks av den debatt som pågått i den interna Facebookgruppen Vi är LRF efter stämmans beslut att utreda LRFs fortsatta medverkan i de kommunala reningsverkens certifieringssystem Revaq. – Det är en fråga där åsikterna gärna går till ytterligheter och ofta baseras mer på känsla och tro än på fakta. LRFs grundinställning är att vi måste koppla ihop kretsloppet mellan stad och land och att vi behöver utnyttja i första hand fosfor, kanske även mullen, som finns i slammet, säger Palle Borgström. – Det förs en diskussion inom Svenskt Vatten om att sänka målen inom Revaq och det är något som LRF måste ta ställning till. På ett sätt är slammet en förtroendefråga för kommunerna när de samtidigt ställer hårda miljökrav på till exempel lantbruket. Den logiken är svår att förstå, menar Palle Borgström.
2017-06-28 Ryaverket nämns	ETC Göteborg Ledare: Är plasten alltför "hållbar"?	Börja att kolla stekspadar och sportflaskor och se vad de har för märkning. Släng och köp träslev/glasflaska istället. Eller förresten, släng inte - lämna till återvinning. Det mesta återvinns faktiskt och det skapar ett tryck på att hitta fler sätt att återvinna plast. Sen ska man kanske tänka efter om man ska väcka debatt för mer reglering av tillsatser och plastsorter. Slutligen har man ett ansvar när man köper produkter - att inte köpa så mycket plast. Det finns inget riktigt bra sätt att bli av

		med den sen och stora mängder blandad plast med alla giftiga tillsatser hamnar i naturen. 70 miljoner mikroplastpartiklar per timme tar sig igenom Ryaverket i Göteborg - cirka 100 mikroplastpartiklar per person och timme. Vilken effekt detta har på naturen vet vi helt enkelt inte tillräckligt om. Det räcker inte att miljövännerna är medvetna om problemen. Vi måste få alla att minska sin plastkonsumtion. Här är det viktigt med både attitydförändringar och vanliga ekonomiska styrmedel - flera länder har lyckats minska förbrukningen av plastpåsar med 80-90 procent genom en kombination av upplysning och skatt på påsar.
2017-06-28 Läkemedel	Uppsala Nya tidning Utsläpp kan skada fisknjurar	Ett vanligt smärtlindrande läkemedel kan skada fiskars njurar redan i de ytterst låga halter som kan finnas i vattnet i närheten av reningsverk. Det visar forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå universitet och Göteborgs universitet i en studie av det smärtlindrande läkemedlet diklofenaks effekter på den mycket vanliga fisken storspigg. Diklofenak ingår i flera receptfria mediciner, varav Voltaren är den mest kända.
2017-06-29 Övrigt	Aktuell Hållbarhet Debatt: "Viktiga perspektiv uteblir med snäv diskussion kring cirkulär ekonomi"	I dag handlar mycket av diskussionen kring cirkulär ekonomi främst om produkter, återbruk och materialåtervinning – inte resursflöden och energiåtervinning. Det gör att viktiga perspektiv och åtgärder för att skapa verklig resurseffektivitet inte beaktas, skriver fyra vd:ar från Avfall Sverige, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige och Svenskt Vatten. Sverige inspirerar inom cirkulär ekonomi, men även hos oss finns det mer att göra. För att utveckla den cirkulära ekonomin krävs ett antal åtgärder som bör prioriteras på nationell nivå: • Fasa ut farligt avfall: Ju mer vi tar tillvara, desto viktigare blir det att se till att farliga ämnen fasas ur kretsloppet. Inför ett system för spårbarhet av farligt avfall. • Konkurrens på lika villkor: Regelverk, som Boverkets byggregler, och förslag om införande av nya skatter på kväveoxid, koldioxid och avfallsförbränning snedvrider konkurrensen på värmemarknaden och missgynnar fjärrvärmens. Regelverken måste främja konkurrens på lika villkor, så att fjärrvärmens även fortsatt kan ta vara på energi som blir över. • Värdera biogasens hela miljönytta: Anpassa regelverk och styrmedel så att biogasens totala miljönytta värderas. Ett exempel är biogödseln som ersätter fossil mineralgödsel och dessutom bidrar till minskad övergödning. Ökad efterfrågan på ekologisk mat

		kräver ökad tillgång på biogödsel, vilket förutsätter ökad biogasproduktion. • Återför näringsämnen: Genomför Naturvårdsverkets förslag om skärpta krav, bland annat för utsläpp av metaller, för att underlätta spridning av avloppsslam som gödningsmedel inom jordbruket. Det bidrar till att uppnå miljömålet om återföring av näringsämnen.
2017-06-30 Kemikalier	Aktuell Hållbarhet Smink från the Body shop innehöll lika höga halter PFAS som brandskum	I en ny studie har Naturskyddsföreningen testat 22 olika sminkprodukter som säljs på den svenska marknaden. 20 produkter innehöll oredovisade PFAS-ämnen, däribland sju ämnen som finns med på EU:s lista över särskilt farliga ämnen. IVL Svenska Miljöinstitutet har utfört testerna av sminkprodukterna för Naturskyddsföreningens räkning. Totalt letade man efter 16 olika PFAS-ämnen. 17 av produkterna innehöll PFOA, ett PFAS-ämne som misstänks orsaka cancer. Ytterligare två av ämnena som upptäcktes, PFNA och PFDA, är erkänt skadliga för människors hälsa.

Gryaab AB
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 170701-170731

Datum	Medium och titel	Innehåll
2017-07-03 Hav	TT syntes i de flesta tidningar Algblomningen kom av sig i svalkan	Det blåsiga och varierande vädret hittills i sommar har gjort att den rekordtidiga algblomning som man såg starten av i andra halvan av maj kom av sig.
2017-07-04 Gryaab	Spanaren Kommunala Gryaabs biltvätt används av släkt och vänner	Efter ett tips till visselblåsarfunktionen i Göteborgs stad skriver Spanaren om ärendet. Enligt tipsaren får de anställda inte bara tvätta sina, släktingars och vänner, bilar. De får också gratis påfyllnad av spolarvätska. Något som "sker febrilt". Tipset till Göteborgs Stad whistleblowarenhet ansågs inte falla inom dess uppdrag men stadsledningskontoret ville ändå utreda förhållandena och har ställt frågor till Gryaab. I svar från Gryaab konstateras att Gryaab under perioden 2016-01-01 till 2017-06-30 köpt 175 liter spolarvätska till sin fordonshall samt tankat spolarvätska på Statoil för 228 kronor. Utredningen fortsätter.
2017-07-06 Uppströms	Kungsbacka-Posten Husmålare varnas för att spola färg i avloppet	Det är kommunens miljöförvaltning som nu går ut och varnar husägare för att hålla ut överbliven färg i avloppet. Även om färger med åren blivit allt renare, så innehåller de fortfarande ämnen som inte ska in i kretsloppet. Miljöförvaltningen tipsar om att överbliven färg så långt det är möjligt i stället ska lämnas till återvinningscentralerna.
2017-06-07 Uppströms	Södermanlands Nyheter Kvicksilvergåtan som gäcker reningsverket	I flera års tid har Brandholmens reningsverk i Nyköping konstaterat en förhöjd halt kvicksilver i september. Trots efterforskningar vet man inte vad eller vem som orsakar de återkommande utsläppen. Kvicksilver är ett av de allra farligaste miljögifterna. Mätningarna de senaste fyra åren är tydliga. I september månad, alldeles efter semesterperioderna, är kvicksilverhalten i avloppsvattnet som rinner in i verket upp till fyra gånger så höga mot normalt.
2017-07-09 Rening	SVT Nyheter, Norran, Kungsbacka-Posten mfl	Hammargårds reningsverk i Kungsbacka har under en tid brottats med ett arbetsmiljöproblem. Det är enormt mycket spindlar i filterbyggnaden. Nu ska guldfiskar

	Guldfiskar ska rädda arbetsmiljön	hjälpa till med problemet. 40 stycken guldfiskar ska släppas i bassängen vilket kommer få bort stora mängder av larverna. På ett naturligt sätt kommer då även spindelbestånden minska utan att behöva använda starka kemikalier och bekämpningsmedel. Det har blivit ganska vanligt att låta guldfiskar agera som renhållningsarbetare i reningsverk. I Herrljunga köpte man in 40 guldfiskar och fick bukt med ett myggproblem.
2017-07-12 Hav	Göteborgs-Posten mfl TT-nyhet Nu är algbloomningen igång	Varmt och stilla väder har många fördelar. Men en nackdel är att de första omfattande algbloomningarna nu visar sig i Östersjön. Efter en rekordtidig algbloomning, som startade redan under andra halvan av maj, stannade bloomningen upp i början av sommaren. Men satellitbilder från det senaste dygnet visar på en påtaglig algbloomning ute till havs i södra delarna av Östersjön.
2017-07-12 Slam	Land Lantbruk Debatt: Slamspridning är inte farligt	Jag har i 30 år varit projektledare för Slamspridning på åkermark. Det finns, mig veterligen, inga fältförsök någon annanstans där man i verkligheten studerat effekterna av slamspridning på åkermark under så lång tid. Det skriver Per-Göran Andersson i ett debattinlägg. Försöken startade 1980 och pågår fortgående. Att jag inte tidigare gått in i debatten beror på att jag vet att då går jag in i en "never ending story". Det finns personer som har som livsuppgift att stoppa slamspridning på åkermark, utan att ta till sig fakta från våra fältförsök i Skåne. En av dessa är tydligen Torsten Torstensson. Torsten Torstensson konstaterar att "det som inte har studerats är oändligt mycket mer än det som har studerats". Det är sant och kan påstås om alla forskningsprojekt. Han kallar slammet "farligt avfall". Hittills gjorda studier i fält visar att det inte är "farligt". Torsten Torstensson skriver: "Det går inte att dra några slutsatser om effekterna av slam och mullhalt från de svenska försök som gjorts i Skåne". Fel! Det är precis detta det går att göra. Han skriver vidare: "Studien är på flera sätt olämplig för att bedöma effekt på skörd och mullhalt". Fel! Försöksplanen är designad för just detta. Jag erbjuder mig att åka till Uddevalla och redovisa resultaten från försöken och på ett konstruktivt sätt diskutera dessa resultat. När passar det dig Torsten Torstensson?
2017-07-13 Gryaab	ETC Göteborg Oklara regler om	En visselblåsare har slagit larm om hur anställda vid det kommunala bolaget Gryaab nyttjar företagets tillgångar privat. Gryaabs vd slår ifrån sig kritiken, men extern granskning menar att reglerna måste förtydligas. En

	bilvård för kommunanställda	nyinkommen anmälan till kommunens visselblåsarfunktion menar att anställda vid det kommunala företaget Gryaab utnyttjar den biltvätt som finns i företaget för att tvätta sina egna och sina släktingar och vänners bilar. Dessutom skriver visselblåsaren att de anställda ska få fylla på sina bilar med kommunens spolarvätska. "Gratis påfyllnad av spolarvätska av privata bilar är tillåtet och sket febrilt" skriver anmälaren som bett om att få vara anonym i sin kontakt med kommunens visselblåsartjänst. Även verktyg ska användas utan adekvat kvittering vilket resulterar i att de inte lämnas tillbaka. Företagets VD Anders Åström säger att de tittar på den inkomna anmälan. - Det är helt riktigt att personalen får tvätta sina bilar förutsatt att det sker utanför arbetstid. Det är klart att det händer att någon tvättar in frus och sina barns bilar också och det är vi helt okej med. Det kostar oss inte mer än lite el och biltvättmedel. Men det sker inte i någon större utsträckning, det hade vi märkt i så fall. Får man också använda spolarvätska? - Nej, det är däremot inte okej. Den är avsedd för våra egna bilar. Jag blev bekymrad över den delen av tipset så vi kollade upp det. Förbrukningen av 175 liter stämmer med den konsumtion vi borde ha. Vi kan inte se att det skulle skett att någon tagit spolarvätska till privat bruk. När det gäller uppgiften om verktyg som lånas utan kvittering och inte lämnas tillbaka, stämmer den? - Det stämmer faktiskt inte. Vi har några verktyg som personalen kan få låna. De kvitterar man ut på en whiteboard i samråd med en chef. Vi har också kollat hur mycket verktyg vi köpt in över tid och det är ingen onormal förbrukning. Varför tipset inkommit, trots att det inte pekar mot att det skulle stämma med de stölder som uppges, vet inte Anders Åström. Men han tänker att det kan ha att göra med att någon tycker det är fel att personalen överhuvudtaget tillåts använda biltvätten. Men Anders Åström menar att det finns en tydlig anledning till att de får göra det. - Vi propagerar gentemot allmänheten att man ska tvätta bilar i godkända hallar och inte på gatan, säger han.
2017-07-18 Gryaab	Spanaren Anställda kan få betala skatt för att använda kommunens biltvätt	Anställda på kommunala Gryaab riskerar att efterbeskattas för att ha tvättat sina privata bilar i företagets lokaler – något som varit en godkänd praxis under flera år. Företaget står för utrustning, vatten och tvättprodukter. Det konstaterar internkontrollfunktionen på stadsledningskontoret efter ett tips från en visselblåsare. Enligt tipset får de anställda inte bara tvätta sina, släktingars och vänners, bilar. De får också

		gratis påfyllnad av spolarvätska. Något som enligt tipsaren ”sker febrilt”. Utredningen konstaterar att det varit en ”godkänd praxis” att låta de anställda använda bilhallen för att tvätta privata bilar under förutsättning att det inte sker på arbetstid. Då står företaget också för vatten och tvättprodukter. ”Av miljöskäl” får inte andra produkter användas i hallen. Anställda har också fått låna hem vissa verktyg och maskiner och har på plats ibland använt större verkstadsmaskiner under kvällar och helger. Däremot får spolarvätska inte tas från företaget. De 175 liter spolarvätska som köptes in till fordonshallen under halvtannat år ska uteslutande ha använts för företagets nio fordon. ”Bolaget rekommenderas att överväga lämpligheten i den praxis som låter anställda nyttja fordonshallen för privat biltvätt samt att låna hem verktyg för privata ändamål. Ska detta ändå fortgå är det viktigt att det finns tydliga skriftliga rutiner så att det inte uppstår missförstånd om vad som är tillåtet och att missbruk inte sker. Rutinerna måste också kommuniceras på ett tydligt sätt till de anställda. Vidare är det också av vikt att säkerställa att skatteverkets regler om förmånsbeskattning efterlevs”, skriver In-Anna Knutsdotter, interncontroller på stadsledningskontoret. Hon konstaterar också att ”något direkt oegentligt” inte förekommit varför tipset avskrivs.
2017-07-25 Hav	Södermanlands Nyheter mfl Rovfiskar spelar viktig roll mot övergödning	En ny studie visar hur viktig rovfisken är för vattenkvaliteten och hela ekosystemet. Studien är gjord på Stockholms universitet och Sveriges lantbruksuniversitet i samarbete med Groningen Universitet i Nederländerna och kusten utanför Trosa ingår i undersökningen som sträcker sig från Östergötland till Uppsala. Studien bekräftar att stora bestånd av rovfisk minskar mängden trådalger och gynnar därmed storvuxen vegetationen under vattnet som är viktig för havsmiljön.
2017-07-26 Gryaab	ETC Göteborg Kommunen lägger ned utredning om fri biltvätt	Som ETC Göteborg kunde rapportera den 13 juli så har ett tips inkommit till kommunens visselblåsarfunktion om oegentligheter vid det kommunala bolaget Gryaabs biltvätt. Tvätten, som främst är avsedd att tvätta företagets 10 fordon, används även av de anställda. Detta är också något som Gryaab tillåter, vilket vd Anders Åström bekräftade i samband med ETC Göteborgs granskning av ärendet. Visselblåsaren menade också att de anställda använde kommunens spolarvätska i sina egna bilar, något som Anders Åström säger inte stämmer. Enligt Gryaabs protokoll över

		inköp framkommer heller ingen överdriven användning av spolarvätska. Nu har kommunens utredningsgrupp, under ledning av interncontroller In-Anna Knutsdotter, beslutat att avskriva utredningen. Deras slutsats är att inga formella fel har begåtts, men Gryaab uppmanas att överväga om det är lämpligt att personalen får nyttja fordonshallen och låna verktyg gratis. Om företaget anser att proceduren ska fortsätta som innan vill utredningsgruppen se tydligare skriftliga regler kring hur det ska fungera. Gruppen väcker också frågan om huruvida förmånerna behöver förmånsbeskattas, och poängterar att företaget måste se till att reglerna efterlevs.
2017-07-29 Slam	Land Lantbruk Debatt: Renare slam ger renare vatten	"Larmen" under åren har varit många och de har alltid kommit från samma grupp personer som fortfarande är aktiva i debatten. För 18 år sedan gällde larmet bromerade flamskyddsmedel, följt av läkemedelsrester, antibiotikaresistens och mikroplaster för att nämna några. Mycket forskning och analyser har gjorts och åtgärder har satts in där det har varit relevant. Vad som dock sällan kommer fram i debatten är att exempelvis läkemedelsrester huvudsakligen går med vattnet. Reningsverken, liksom förbränningsanläggningar, kan inte "rena" alla tungmetaller och andra oönskade ämnen. Mycket hamnar i det vatten som vi i framtiden ska dricka. Drivkraften att använda slam som gödsel har inneburit att våra reningsverk har jobbat med uppströmsarbete, trots att det inte är deras uppdrag. Sverige har alltså enträget arbetat fram en unik situation som inte är jämförbar med många andra länder. Varför slänga ut barnet med badvattnet? Krav på utvinning av växtnäring ur slam innebär dödsstöten för uppströmsarbetet. Reningsverken varken kommer eller får arbeta med detta om slammet ändå måste genomgå dyrbara och klimatbelastande behandlingar. Kanske kan LRF då ta över ansvaret för det viktiga uppströmsarbetet skriver Kersti Linderholm, Silvbergs Miljöteknik och Per Sandberg, Sveriges Spannmålsodlare
2017-07-31 Hav	Sveriges Radio P1 Makroplast kan vara största källan till all plast i havet	I sommar har flera studier kommit som visar på hur mycket plast människor tillverkar och hur mycket av den som slängs bort. Hur mycket som hamnar i havet är det däremot ingen som riktigt vet. För att hjälpa till att ta reda på det har flera länder runt Östersjön gått samman i EUprojektet Blastic som bland annat ska utveckla metoder för att mäta plasten i havet.

		Mikroplast, alltså plastbitar mindre än 5 millimeter, har blivit ett hett diskussionsämne. Ordet ger 166 000 träffar på google. Makroplast däremot, alltså plastbitar större än 25 Millimeter, ger bara 17 000 resultat. Ändå tror Kalle Haikonen, forskare på Svenska miljöinstitutet att makroplast kan vara den största källan till mikroplast i havet. – Om man tittar på mikroplast som kommer direkt till havet så är bildäck och tvättmaskiner de stora källorna. Men all makroplast som ligger vid ytan bryts ner till mikroplast, säger Kalle. Makroplast blir alltså mikroplast. – Vi tror att nedskräpning är en stor källa, men vi kan inte kvantifiera det i nuläget. Det behövs mer kunskap. Det ska vi förhoppningsvis kunna bidra med i det här projektet, säger Anna Fråne, forskare på Svenska Miljöinstitutet.
--	--	--

Gryaab AB
Kommunikationsansvarig
Ellinor Günther

Omvärldsbevakning 170801-170831

Datum	Medium och titel	Innehåll
2017-08-03 Hav	ETC Göteborg Forskare har hittat mikroplast i matfisk	Martin Hassellöv, professor i marin kemi vid Göteborgs universitet, har under de senaste åren satt luppen på de mikroskopiska plastpartiklarna i Västerhavet. - Övervägande delen av plasten på västkusten kommer från andra ställen, men det finns även tydliga mikroplastkällor från vårt eget land, berättar han. Det handlar bland annat om mikroskopiskt små plastbollar som ingår i vissa hygienprodukter. Sannolikt kommer dessa förbjudas i Sverige nästa år, men för hela i EU kan det ta längre tid. En annan stor mikroplastkälla är fibrer från kläder som sköljs ut från reningsverken. Via vattendrag och dagvattenutlopp matas även partiklar från konstgräsplaner, däckslitage och fragmenterat konsumentskräp från förpackningar ut i havet. - I Göteborg gör vi bland annat experiment för att se hur lång tid det tar för olika plastmaterial att brytas ned och övergå från flytande till sjunkande. En kollega till mig tittar även på hur mikroplaster och kemikalier kopplade till plast vandrar i näringskedjan, säger Martin Hassellöv.
2017-08-08 Gryaab	Tidningen Kretslopp Fiskarna blir inte friskare	Artikel i tidningen Kretslopp som ges ut av förvaltningen Kretslopp och vatten. Ann Mattsson från Gryaab och Joakim Larsson från Göteborgs Universitet är intervjuade.
2017-08-12 Uppströms	Nya Wermlands-Tidningen Insändare Olämpligt att tvätta på garageuppfarten	Flera insändare har den senaste tiden handlat om biltvätt på garageuppfarten. Avsändarna "Biltvättande miljövän" och Lennart Persson anser att det inte är ett miljöproblem. Det är tyvärr en missuppfattning. Eftersom vattnet inte renas leder biltvättandet till en ökad miljöbelastning och att miljöfarliga ämnen sprids. Det är därför olämpligt att tvätta bilen på garageuppfarten. I vår lagstiftning, miljöbalken, finns bestämmelser som gäller fordonstvätt. Dessa gäller både privatpersoner och företag. I korthet innebär det att var och en är skyldig att vidta de försiktighetsåtgärder som krävs för att inte orsaka skada på människors hälsa eller

		miljön. Det bästa du kan göra när bilen ska tvättas är att åka till en automatisk biltvätt eller gör-det-själv-hall som har rening av tvättvattnet. Det ligger i linje med de krav som finns i miljöbalken. Alla som använder kemiska produkter, som till exempel avfettningsmedel och schampon, ska välja de alternativ som kan antas vara mindre farliga. Miljöanpassade produkter är därför att föredra.
2017-08-13 Hav	Göteborgs-Posten Debatt: Västerhavet betydligt friskare än många tror	Hur mår egentligen våra svenska kusthav? Betydligt bättre än man kan tro. Trots minskad artrikedom har olika slags utsläpp och dumpning av avfall kraftigt minskat vilket lett till renare vatten, färre trådalger och minskad övergödning. Många fler och nya åtgärder krävs dock, skriver Kerstin Johannesson och Stefan Edman. Hur mår Västerhavet i dag? Bättre, ja mycket bättre än många tycks tro, trots en del nya alarmerande problem! Alla medvetna utsläpp av olja har stoppats, dumpning av avfall ifrån fartyg, pråmar och strandnära soptippar har nästan upphört. Tunga industri- och jordbrukskemikalier som för femtio, sextio år sedan nästan lyckades ta kål på hela Östersjöns sälbestånd, havsörnen och andra topprovdjur har pressats rejält tillbaka. Utbyggnad av reningsverk och i viss mån åtgärder inom jordbruket har lyckats minska utsläppen av näringsämnen rejält och nu ser vi också resultaten: Från olika delar av den svenska kusten kommer rapporter om minskad övergödning, renare vatten, färre trådalger - och om blåstång som successivt återtar förlorade bottenar, inte minst i Östersjön. Yrkesfisket, politiker och forskare går samman för att ta fram förvaltningsplaner för fiskbestånd som behöver repareras. Stora internationella konferenser om strandskräp och åtgärder avlöser varandra och allmänheten samlar skräp på stränderna, köper miljömärkt fisk och funderar över hur de ska minska sin konsumtion av plast i alla former.
2017-08-14 Ryaverket nämns	Dala-Demokraten Mikroplaster problem för miljön – och för reningsverken	Mikroplaster har de senaste åren beskrivits som ett av de största miljöproblemen. De två största reningsverken i landet, Henriksdalsverket i Stockholm och Ryaverket i Göteborg, släpper ut cirka 849 miljarder mikroplastpartiklar per år, enligt Naturskyddsföreningen. - Inget reningsverk är i dag byggt för att kunna ta hand om mikroplaster och vi har inte heller gjort någon separat mätning på reningsgraden av mikroplast. Reningsverken är byggda för att kunna bryta ner organiskt material och då ingår ett fällningssteg där

		partiklar sjunker till botten och där kan även mikroplaster fastna. Problemet med mikroplaster är ju att de är väldigt små och väldigt många. Det viktigaste är att försöka stoppa källan till all mikroplast, säger Hanna Bergman, hållbarhetschef på Falu Energi och Vatten. Ett reningsverk är till för att hantera organiskt material och Bergman säger att man inte kan bygga om ett reningsverk hur som helst så att mikroplasten kan tas om hand. - Det är inte enkelt när plastbitarna är så små. Det krävs extremt fina filter. Som vanligt är det oftast bättre att angripa källan till problemet, det vill säga stoppa tillförseln av mikroplaster istället för att försöka rena bort dem.
2017-08-19 Läkemedel	Göteborgs-Posten Läkemedelsrecept kan skona miljön	Användning av mediciner utgör den enskilt största källan till att läkemedelsrester sprids i våra vattendrag. IVL Svenska Miljöinstitutet föreslår nu att miljöfarliga läkemedel receptbeläggs. Andra förslag i institutets rapport är läkemedelsgenomgångar för patienter som använder många olika läkemedel och extra rening av avloppsvatten från sjukhus och vårdinrättningar. Rapporten är skriven på uppdrag av projektet Svenskt Vatten Utveckling.
2017-08-22 Läkemedel	Blekinge Läns Tidning mfl TT-nyhet Medicinrester får fåglar att tappa lusten	Starar håller gärna till vid dammar runt reningsverk, där det finns gott om maskar och insekter. Men i vattnet kan också låga halter av läkemedel finnas - exempelvis från antidepressiva medel. Och dessa ger stararna sämre aptit och minskad sexualdrift visar en brittisk studie av fågelarten, rapporterar Vetenskapsradion. Bland annat slutar hanarna sjunga och visa intresse för honorna, och fåglarna ändrar sina matvanor. Detta kan få allvarliga konsekvenser för en stare.
2017-08-22 Läkemedel	Cirkulation, Energinyheter Läkemedelsreningen i Linköping invigs snart	Nu går Tekniska verken i Linköping i bräsch genom att införa en permanent läkemedelsrening på det centrala Nykvarnsverket. Den 4 september invigs anläggningen av miljöminister Karolina Skog. Läkemedelsreningen på Nykvarnsverket kommer att innebära att minst 90 procent av läkemedelsresterna kommer att renas bort ur avloppsvattnet. Metoden som valts är ozonoxidation. Läkemedelsresterna bryts ned i den ozonreaktor som byggts in innan efternitritifikationen och denitrifikationen, som sedan sker i en MBBR-reaktor, i slutänden av reningsprocessen på verket. – Om vi tar bort 90 procent av läkemedelsresterna så kommer vi till en acceptabel nivå i recipienten, säger processingenjör Robert Sehlén.

2017-08-24 Läkemedel	Ttela, Hallands-Posten, Strömstads tidning	Samma som 19/8
2017-08-29 Hav	Aktuell Hållbarhet Debatt: Svensk däckåtervinning sopar miljöproblemen under konstgräsmattan	Svensk Däckåtervinning förringar miljöproblem som är kopplade till mikroplaster från konstgräsplaner. Istället för att ifrågasätta om konstgräsplaner är en källa till mikroplaster eller ej borde de ta sitt miljöansvar i enlighet med miljöbalken och miljöansvarsdirektivet, menar tre debattörer från miljöförvaltningen i Malmö stad. Fredrik Ardefors, vd för Svensk Däckåtervinning (SDAB), hävdar att vi i dag har den kunskap som behövs för att bygga planer på ett sätt som minimerar risken att granulaten sprids i miljön. Samtidigt ifrågasätter han att det alls sker någon spridning. SDAB har inte kunnat ta fram någon forskning som motbevisar detta. Osäkerheten kring de siffror som presenteras i IVL:s och Naturvårdsverkets rapporter om konstgräsplaner som källa till mikroplaster borde inte användas till att ifrågasätta huruvida konstgräsplaner är en källa till mikroplaster eller inte. Osäkerheten borde snarare bidra till att SDAB tar sitt miljöansvar i enlighet med miljöbalken och miljöansvarsdirektivet, och i enlighet med sin bevisbörda arbeta för att klarlägga hur det egentligen ligger till. Samtidigt bör bolaget kraftfullt vidta åtgärder för att påverka befintliga användare att vidta försiktighetsåtgärder för befintliga planer, istället för att försöka förringa de miljöproblem som är kopplade till mikroplaster från konstgräsplaner.
2017-08-29 Slam	Land Lantbruk Debatt: Slamförsök går stick i stäv med precisionsodling	Hushållningssällskapets slamförsök går stick i stäv med precisionsodling och det omfattande arbete som bedrivs av majoriteten av svenska bönder för att minska läckaget av övergödande ämnen. Det skriver Torsten Torstensson i ett debattinlägg. Resultaten från olika försöksrutor blandas ihop till ett medelvärde på ett sätt som gör att relevansen för en lantbrukare, som vill bedriva en verksamhet enligt god jordbrukarsed och med växtnäring i balans, helt försvinner. I stället för väl avvägda gödselrekommendationer uppvisar försöken en massiv upplagring av fosfor i jorden. Är detta verkligen Hushållningssällskapets målsättning? Vi vet att slammet innehåller stora mängder föroreningar, varav mikroplaster är ett nytt orosmoment. Vi vet att Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen avråder från slamspridning. Vi vet att det finns bättre och renare teknik. Vi vet att det i stora delar av Europa lagstadgas om kraftiga restriktioner när det gäller slamspridning. Vi vet att konsumenterna kräver mer och att vi

		skall värna om åkermarken. Därför ska vi inte lyssna på reningsverkens illa dolda propaganda att på billigaste möjliga sätt bli kvitt sitt slam utan i stället diskutera hur vi kan uppnå ett hållbart kretslopp som vi kan vara stolta över.
2017-08-29 Hav	Ttela mfl TT-nyhet Regeringen satsar på att städa haven	Regeringen föreslår 600 miljoner kronor nästa år för att städa haven från gamla och nya synder. Läkemedelsrester, miljögifter, gamla vrak och plaster ska börja rensas bort. - Det är en diger lista, men det handlar om att det är så eftersatt, säger klimatministern och vice statsministern Isabella Lövin (MP) på en pressträff där regeringens förslag, som ska ingå i budgetpropositionen för nästa år, presenteras. Satsningen består av en lång rad olika åtgärder som ska rena och rensa haven, bland annat föreslår regeringen 25 miljoner om året i tio år för att komma tillrätta med miljörisker från de 17 000 vrak som ligger runt Sveriges kust. 80 miljoner kronor öronmärks 2018 för att sanera och komma åt ansamlingar av miljögifter i Östersjön. En annan åtgärd är att minska mängden läkemedel som hamnar i vattnen

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2017-03-09	0102/17	Remiss angående ansökan om slutliga villkor för utsläpp av processavloppsvatten, GoBiGas - dnr 551-41876-2016	Remiss om yttrande - dnr 551-41876-2016	Länsstyrelsen Västra Götalands län / Gryaab AB	Cecilia Press;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-03-20	0174/12	Seveso	Meddelande efter granskning av säkerhetsrapporten 2016 enligt Sevesolagstiftningen, dnr 458-16151-2016.	Länsstyrelsen Västra Götalands län / Gryaab AB	Cecilia Press;Doug J Lumley;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-03-30	0102/17	Remiss angående ansökan om slutliga villkor för utsläpp av processavloppsvatten, GoBiGas - dnr 551-41876-2016	Yttrande på slutliga villkor samt prøvotidsredovisning GoBiGas - dnr 551-41876-2016	Gryaab AB / Länsstyrelsen Västra Götalands län	Cecilia Press;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-04-19	0104/17	Upphandling - Avfallstjänster	Förfrågningsunderlag	Gryaab AB	Christina Nilsson
2017-04-21	0100/17	Göteborgs Stads plan för jämställdhet	Remiss: Göteborgs Stads plan för jämställdhet	Kommunstyrelsen Göteborg / Gryaab AB	Line Norlin
2017-04-21	0100/17	Göteborgs Stads plan för jämställdhet	Komplettering - Göteborgs Stads plan för jämställdhet	Kommunstyrelsen Göteborg / Gryaab AB	Line Norlin
2017-04-28	0104/17	Upphandling - Avfallstjänster	Förtydligande	Gryaab AB	Christina Nilsson
2017-05-09	0100/17	Göteborgs Stads plan för jämställdhet	Förlängd remisstid - Plan för Göteborgs Stads jämställdhetsarbete	Kommunstyrelsen Göteborg / Gryaab AB	Line Norlin
2017-05-15	0104/17	Upphandling - Avfallstjänster	Anbud - samtliga aktörer	Allfrakt AB, Stena Recycling AB, Renova Miljö AB / Gryaab AB	Christina Nilsson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2017-05-19	0104/17	Upphandling - Avfallstjänster	Tilldelningsbeslut	Gryaab AB / Allfrakt AB, Stena Recycling AB, Renova Miljö AB	Christina Nilsson
2017-06-01	0214/10	Slamtömningsstationer	Avtal - IRG TV-inspektion fr.om 2017-05-29	IRG TV-insepktion AB / Gryaab AB	Sven-Ove Pettersson
2017-06-02	0094/17	Spillvatten från Lerum	Svar med anledning av EU-kommissionens begäran om bevis	Gryaab AB / Länsstyrelsen Västra Götalands län	Anders Åström;Cecilia Press;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-06-07	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	tf AC DLU under tiden 9/6-7/7	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-09	0094/17	Spillvatten från Lerum	Gryaabs kapacitet att ta emot avloppsvatten från Lerum	Gryaab AB / Naturvårdsverket	Anders Åström;Cecilia Press;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-06-12	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	VD-delegation v27	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-12	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	VD-delegation v.28-29	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-12	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	VD-delegation v.30	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-12	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	VD-delegation v.31	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-12	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	VD-delegation v.32-33	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-12	0093/17	Kontrollprogram Syrhåla, bergum 2	Beslut om kontrollprogram, dnr 555-1574-2017	Länsstyrelsen Västra Götalands län / Gryaab AB	Cecilia Press;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-06-12	0096/17	Bankgarantier 2017	Bankgaranti 42G0883620 - Danske Bank / Atek Avvattningsteknik AB - AS UPP	Danske Bank / Gryaab AB	Lejla Castell;Peter Nilsson
2017-06-12	0170/14	Slamentreprenad_upphandling	Förlängning - ny period	Gryaab AB / Kuskatorpet	Christina Nilsson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
		2014	2018.01.01-2018.12.31	Entreprenad & Lantbruk AB	
2017-06-14	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	Delegation för AC-TF 2017-06-19 till och med 2017-06-28	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-15	0091/17	Göteborgs stads upphandling av elenergi 2017	Underlag från staden och korrespondens kring frågeställning	Gryaab AB / Göteborgs stad, Inköp och upphandling	Christina Nilsson
2017-06-16	0214/10	Slamtömningsstationer	Avtal - SUEZ Recykling AB fr.om 217-06-18	SUEZ Recykling AB / Gryaab AB	Sven-Ove Pettersson
2017-06-19	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	AC pop semesterperioden 2017	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-22	0060/17	Begäran av allmän handling 2017	Begäran och svar - kontakt med företag	privatperson via Göteborgs stads kontaktcenter / Gryaab AB	Anders Åström;Line Norlin
2017-06-22	0097/17	Ansökningar om bidrag	Ansökan om statligt stöd till solceller (SFS 2009:689)	Gryaab AB / Energimyndigheten	Christina Nilsson
2017-06-26	0068/16	Ägardialoger	Exp § 17 Sammanträdesdagar för styrelsesammanträden inklusive körschema för ägardialoger i Göteborgs Stadshus AB år 2018	Göteborgs Stadshus AB / Gryaab AB	Anders Åström
2017-06-26	0118/16	Myndigheten för yrkeshögskolan	Bekräftande av referens	Myndigheten för Yrkeshögskolan / Gryaab AB	Doug J Lumley
2017-06-27	0098/17	Remiss: Förslag till nya avfallsföreskrifter	Remiss - dnr 0164/17	Kretslopp och Vatten / Gryaab AB	Karl-Emil Videbris
2017-06-27	0098/17	Remiss: Förslag till nya	Svar på remiss - dnr 0164/17	Gryaab AB / Kretslopp och	Karl-Emil Videbris

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
		avfallsföreskrifter		vatten	
2017-06-27	0103/17	Remiss: Mikroplaster- Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om källor till mikroplaster och förslag på åtgärder för minskade utsläpp i Sverige	Remiss "Mikroplaster- Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om källor till mikroplaster och förslag på åtgärder för minskade utsläpp i Sverige"	Miljö- och energidepartementet / Gryaab AB	Cecilia Press;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-06-29	0101/17	Whistleblowerfunktion - ärende 27-2017	Tips avseende biltvätt och verktyg	Stadsledningskontoret / Gryaab AB	Anders Åström
2017-06-30	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	Delegation för Christina Nilsson från 2017-08-01	Gryaab AB	Line Norlin
2017-06-30	0056/17	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaabs månadsrapport för maj 2017	Gryaab AB	Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-06-30	0101/17	Whistleblowerfunktion - ärende 27-2017	Önskan om kompletterande uppgifter	Stadsledningskontoret, strategisk samordning / Gryaab AB	Anders Åström
2017-06-30	0101/17	Whistleblowerfunktion - ärende 27-2017	Svar på önskan om kompletterande uppgifter	Gryaab AB / Stadsledningskontoret, strategisk samordning	Anders Åström
2017-06-30	0141/16	Miljötillstånd Ryaverket	Bullerutredning i samband med omprövning av tillstånd	Gryaab AB / Länsstyrelsen Västra Götalands län	Cecilia Press;Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-06-30	0141/16	Miljötillstånd Ryaverket	Komplettering av bullerutredning	Länsstyrelsen Västra Götalands län / Gryaab AB	Cecilia Press;Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-07-03	0115/11	Hamnbanan	Tilläggsavtal till	Trafikverket / Gryaab AB	Sven-Ove Pettersson

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
			genomförandeavtalet 2017-03-20		
2017-07-06	0104/17	Upphandling - Avfallstjänster	Kontroll av överklagande	Gryaab AB / Förvaltningsrätten	Christina Nilsson
2017-07-06	0105/17	Renova Miljö AB	Underavtal avfallstjänster	Renova Miljö AB / Gryaab AB	Christina Nilsson
2017-07-07	0055/17	Polisanmälningar 2017	Polisrapport - försök till bedrägeri	Polismyndigheten region väst, Gryaab AB	Anders Åström;Jesper Normén;Sven-Ove Pettersson
2017-07-07	0055/17	Polisanmälningar 2017	Polisrapport klotter - Toredalsgatan	Polismyndigheten region väst, Gryaab AB	Anders Åström;Jesper Normén;Sven-Ove Pettersson
2017-07-07	0057/17	Planärenden 2017	Yttrande - planbesked för utbildningslokaler på fastigheten Krokslätt 161:2 inom stadsdelen Krokslätt (SBK 1428/15) (FK 3921/15)	Kretslopp och Vatten / Gryaab AB	Sven-Ove Pettersson
2017-07-11	0101/17	Whistleblowerfunktion - ärende 27-2017	Avslut av ärende	Göteborgs stad, Stadsledningskontoret / Gryaab AB	Anders Åström
2017-07-13	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	Johan E. ersätter SOP som AV-TF 2017-07-17 till 2017-08-04	Gryaab AB	Line Norlin
2017-07-13	0085/13	Projekt EN2013, utökad kväverening	Tillfälligt slutbesked - ärende BN 2014-004095	Göteborgs stad, Stadsbyggnadskontoret / Gryaab AB	Anders Åström;Bo Enström;Jan Mattsson;Ulf Gingsjö
2017-07-17	0085/13	Projekt EN2013, utökad kväverening	Slutbesked - ärende BN 2014-003044	Göteborgs stad, Stadsbyggnadskontoret / Gryaab AB	Anders Åström;Bo Enström;Jan Mattsson;Ulf Gingsjö

Inkomdatum	Diariernr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2017-07-28	0056/17	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaab månadsrapport för juni 2017	Gryaab AB	Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-08-04	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	RWA ersätter DLU 14-18/8	Gryaab AB	Line Norlin
2017-08-17	0172/14	Reklambyråtjänst_upphandling 2014	Förlängning av ramavtal - ny avtalsperiod: 2018.01.01 - 2018.12.31	Gryaab AB / Kreation Reklambyrå AB	Christina Nilsson
2017-08-22	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	Delegering från SOP till JNO som AC-TF 23 och 24 augusti, 2017	Gryaab AB	Line Norlin
2017-08-22	0157/13	Underavtal städtjänster daglig städning	Ny avtalsleverantör fr om 2017-08-01	Gryaab AB / MJ Städconsult AB	Christina Nilsson
2017-08-25	0054/17	Utlandsresor 2017	Danmark, Aarhus 10-13 oktober	Gryaab AB	Anders Åström;Line Norlin
2017-08-25	0105/13	Projekt Lokaler 2009	Reklamation 2 på 656.847 kr	IF / Gryaab AB	Mats Strandberg
2017-08-28	0054/17	Utlandsresor 2017	Tjeckien, Prag 21-24 september	Gryaab AB	Anders Åström;Line Norlin
2017-08-28	0057/17	Planärenden 2017	Yttrande - planbesked för Bostäder, lokaler, BmSS och förskola söder om Radiovägen	Kretslopp och Vatten / Gryaab AB	Sven-Ove Pettersson
2017-08-31	0186/11	Analysutrustning	Uppsägning av avtal	Gryaab AB / FOSS i Skandinavien	Anette Johansson
2017-09-01	0093/16	Berendsen	Omförhandling - entrémattor	Gryaab AB / Berendsen Textil Service AB	Christina Nilsson;Jesper Normén
2017-09-04	0085/13	Projekt EN2013, utökad	Slutbesked BN 2014-000576 - Bygglov nybyggnad	Stadsbyggnadskontoret	Anders Åström;Bo Enström;Jan Mattsson;Ulf

Inkomdatum	Diariennr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
		kväverening	industribyggnad bassänger och kulvertar	Göteborg / Gryaab AB	Gingsjö
2017-09-05	0060/17	Begäran av allmän handling 2017	Begäran och svar - lönelista	Gryaab AB / privatperson	Anders Åström;Line Norlin
2017-09-05	0105/13	Projekt Lokaler 2009	Reklamation 3 Projekt Lokaler 2009 DC	Gryaab AB / IF	Mats Strandberg
2017-09-05	0105/13	Projekt Lokaler 2009	Förlikningsavtal FO Arkitektkontor	FO Arkitektkontor AB / Gryaab AB	Mats Strandberg
2017-09-06	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	OFR ersätter DLU 7-8/9 (bortse från tidigare utskick...)	Gryaab AB	Line Norlin
2017-09-07	0060/17	Begäran av allmän handling 2017	Ang. Lönelista	Gryaab AB / privatperson	Anders Åström;Line Norlin
2017-09-07	0109/17	DNF - Den Nya Föreningen (tidigare KFS)	Ja till medlemskap i DNF	Gryaab AB / KFS Företagsservice AB	Anders Åström;Karin van der Salm
2017-09-07	0141/15	Pe3 - Företagshälsovård	Förlängning t om 2018-12-31	Gryaab AB / Pe3 i Väst AB	Christina Nilsson
2017-09-07	0141/16	Miljötilstånd Ryaverket	Ansökan om nytt miljötilstånd - dnr 551-28914-2016, dossie nr 1480-1131	Gryaab AB / Länsstyrelsen Västra Götalands län	Cecilia Press;Jan Mattsson;Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö
2017-09-07	0150/14	Tjörns kommun - slamtöming	Förlängning - t om 2017-12-31	Gryaab AB / Tjörns kommun	Sven-Ove Pettersson
2017-09-08	0110/17	Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program	Förhandsinformation om kommande remiss	Göteborgs Stad, Stadsledningskontoret / Gryaab AB	Line Norlin
2017-09-11	0052/17	Ledningens genomgång 2017	Långmöte 2017-08-24	Gryaab AB	Line Norlin

Inkomdatum	Diariennr	Ärende	Händelse	Avsändare/Mottagare	Handläggare
2017-09-11	0053/17	Delegationer vid frånvaro 2017	Mikael B. ersätter SOP som AC- TF 2017-09-12	Gryaab AB	Line Norlin
2017-09-14	0056/17	Månadsrapporter - reningsresultat	Gryaabs månadsrapport för juli 2017	Gryaab AB	Karl-Emil Videbris;Liza Wellsjö

Handlingsplan, ägardialog – 24 februari 2017

Gryaab

Aktivitet	Ansvar	Tidplan/återrapportering
Ansökan miljötillstånd Styrelsen i Gryaab redogör under dialogen för hur arbetet bedrivs med ansökan om nytt miljötillstånd samt konsekvenser av olika utfall. Miljötillståndets gränsvärden utgör en viktig parameter för vilka investeringar som kommer att krävas i reningsanläggning och framtida kapacitet. Beslut från Länsstyrelsen väntas vid halvårsskiftet 2018 och ansökan planeras att inges cirka ett år dessförinnan. Bolaget får i uppdrag att vid kommande ägardialog ge en återrapport om status i ansökan om miljötillstånd samt fortsatt bedömning och analys av möjliga konsekvenser.	Styrelsen i Gryaab	Fortsatt dialog och info till delägare om möjliga konsekvenser av nytt miljötillstånd.
Utveckling tillskottsvatten Under ägardialogen diskuteras problematiken med tillskottsvatten som tillsammans med utfallet av kommande miljötillstånd är avgörande för vilka investeringar som kommer att krävas i reningskapacitet. Nyligen gjorda prognoser över utvecklingen av tillskottsvatten visar på en fortsatt ökning av tillskottsvatten. Bolaget får i uppdrag att återrapportera hur man samverkar och deltar i forum för stadsplanering och stadsutveckling i syfte att bidra till lösningar i problematiken med tillskottsvatten. Vilken bedömning gör styrelsen av i vad mån man kan göra sig hörd i problematiken med tillskottsvatten?	Styrelsen i Gryaab	Skriftlig styrelsebehandlad rapport till ägarrådets möte den 2 november Rapporten utgör underlag för ägardialog den 7 december 2017.

Översyn av aktieägaravtalet vad gäller relationen till de kommunala huvudmännen och möjligheten att besluta om anslutning till avloppsnäten Respektive kommuns VA-huvudman skriver avtal med de som kopplas på kommundnäten. I en punkt tar Gryaab emot avloppsvatten från delägarnas lokala nät för rening och aktieägaravtalet stadgar att bolagets styrelse har det slutliga mandatet att bestämma om anslutning till kommuners nät kan ske eller ej. Detta förhållande leder i vissa situationer till oklarheter i relationen mellan kommunala huvudmän och bolaget. Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att genomföra analys av aktieägaravtalet med avseende på mandatet att besluta om påkoppling till avloppsnätet.	Göteborgs Stadshus AB	Återrapportering till ägarrådet vid möte 2 november 2017.
Ständiga förbättringar och säkerställande av effektivitet Dialog avseende hur styrelsen arbetar med att säkerställa effektivitet och kontinuerligt optimera verksamheten hanns ej med vid mötet mellan ägarråd och styrelsen. Styrelsen i Gryaab får i uppdrag att i skriftlig rapport redogöra för hur man i bolaget arbetar med att kontinuerligt säkerställa en effektiv och optimal verksamhet och bemanning. Vilka jämförelsen arbetar styrelsen med? Rapporten utgör underlag för att vid kommande ägardialog under 2017 genomföra dialog avseende frågeställningen.	Styrelsen i Gryaab	Styrelsebehandlad skriftlig rapport till ägarrådet vid möte 2 november. Fortsatt dialog vid planerad ägardialog december 2017

Dag som ovan

Mats Boogh
Göteborgs Stadshus AB
Bolagsansvarig, Gryaab

**Minnesanteckningar Presidie
Nr 4/2017**Närvarande:

Ordinarie ledamöter:

Peter Rundström
Catrin Björkman
Anders Åström
Karin van der SalmOrdförande
1:a vice ordf
VD, Gryaab
tf VD, Gryaab**1 Gryaabs ekonomi, lån, etc**

- a) Presidiet gick igenom lånesituationen och hade inga synpunkter på utskickad sammanställning.
- b) Vd gick igenom månadsrapport augusti och förklarade orsaker till avvikelse från budget 2017. Med anledning av ett förväntat positivt helårsresultat diskuterade presidiet möjliga alternativ.

2. Kvalitet, säkerhet & miljö

Vd gick igenom "IT-policy". Presidiet beslöt att framlägga tills styrelsen för fastställande.

4 Projekt/utredningar

VD redovisade status i projekten EN2013, Lokaler 2012 samt nytt Miljötillstånd. Presidiet beslöt att framlägga till styrelsen för information.

5 Övriga frågorDriftsläge

Vd redogjorde för driftsläget vilket är gott.

Personalfrågor

Vd redogjorde för personalsituationen samt planerade organisationsförändringar.

Uppströmsrapport

Rapporten var inte färdig till mötet.

Bollebygds anslutning

Vd gick preliminärt beslutsförslag om Bollebygds anslutning. Presidiet beslöt att framlägga tills styrelsen för beslut.

Firmateckning

Vd informerade om att styrelsen bör ta beslut om ändrad firmateckning. Presidiet beslöt att framlägga tills styrelsen för beslut.

Ägardialog – handlingsplan

Presidiet gick igenom och diskuterade handlingsplanen från ägardialogen i december 2017. Presidiet uppdrog till vd att förbereda material för diskussion på kommande styrelsemöten

6 Föredragningslista styrelsemöte 2017-09-22

Presidiet gick igenom och fastställde föredragningslistan

7 Mötet avslutades

Anders Åström

Bakgrund

En intresseanmälan från Bollebygds kommun mottogs 2012-11-14 där det anges att de reningsverk som är aktuella för anslutning är Bollebygds reningsverk med maximal belastning på 4 000 pe (belastning 2012 var ca 2 300 pe) och Olsfors reningsverk dimensionerat för 700 pe (belastning 2012 var ca 516 pe).

Under perioden från 2012 till 2016 har Bollebygd utrett frågan vidare och jämfört flera olika alternativ för att klara kommunens framtida avloppsvattenrening. 2017-04-27 beslutade kommunfullmäktige i Bollebygd att uppdra åt samhällsbyggnadsnämnden att ansöka om delägarskap i Gryaab med avsikten att avleda huvuddelen av kommunens avloppsvatten till Ryaverket via Hälaryda kommun, se bilaga 1.

Gryaab har bedömt konsekvenserna av en eventuell anslutning av spillvatten från Bollebygd, se bilaga 2. Konsekvenserna av en anslutning bedöms vara marginella med hänsyn till kapacitet och det finns inte heller några uppenbara fördelar med en anslutning sett utifrån Gryaabs verksamhetsområde.

Tekniska/ekonomiska delegationen som består av VA-ansvariga eller motsvarande från Gryaabs ägarkommuner har bedömt en eventuell anslutning och enhetligt beslutat att rekommendera Gryaabs styrelse och ägare att erbjuda Bollebygd en anslutning mot bakgrund av att det innebär ett förbättrat råvattenskydd för delvis gemensamma råvattentäkter.

Gryaabs styrelse beslutade 2017-06-16 att ställa sig positiv till att erbjuda Bollebygd en anslutning och uppdrog till VD att närmare utreda förutsättningarna för detta och återkomma med förslag till beslut att tillställas delägar kommunerna. Det antecknades härvid att VD avser att återkomma i frågan vid kommande styrelsesammanträde den 22 september 2017.

Juridisk bedömning

En anslutning av Bollebygd förutsätter att Bollebygd blir delägare i Gryaab. Gryaab har låtit utreda huruvida det finns några juridiska hinder för att erbjuda Bollebygd delägarskap i bolaget, se bilaga 3. Sammanfattningsvis kan konstateras att det i aktieägaravtalet finns möjlighet att erbjuda andra kommuner delägarskap under förutsättning att de avser att avleda allt sitt avloppsvatten till Gryaab direkt eller på sikt.

Enligt kommunallagen 3 kap 17 § och bolagsordningen 3§ är delägarskap i det förevarande fallet en fråga av principiell beskaffenhet. Det innebär att frågan ska sändas till kommunfullmäktige i Gryaabs befintliga ägarkommuner för ställningstagande efter att samråd skett med Gryaabs ägarråd.

Vid ett eventuellt inträde av Bollebygd som delägare föreslås Bollebygd erbjudas möjligheten att teckna aktier till ett antal motsvarande kommunens befolkningsandel av den totala befolkningsmängden bland de anslutna kommunerna. För närvarande motsvarar det ca 0,4% av aktierna. Det föreslås ske genom en riktad nyemission. Bollebygd föreslås även att erbjudas

en suppleantplats i Gryaabs styrelse vilket innebär att styrelsen skulle utökas med en suppleantplats, från fem till sex platser.

Ett inträde av Bollebygd som delägare innebär att deras delägarskap skrivs in i aktieägaravtal samt bolagsordning. Förslag på formulering finns i bilaga 4 respektive 5.

Slutsatser

Som ovan angivits innebär en anslutning av Bollebygd ingen eller mycket liten påverkan på Gryaabs framtida möjlighet att i erforderlig grad rena ägarkommunernas avloppsvatten. Det kan också konstateras att Bollebygd bedöms ha ändamålsenliga förutsättningar att avleda sitt avloppsvatten till Gryaab. Vid den juridiska bedömningen har vidare konstaterats att det inte föreligger några hinder för att erbjuda Bollebygd en anslutning och delägarskap.

Ur ett kostnadsperspektiv är det positivt för de befintliga ägarna att ansluta ytterligare en kommun då det skulle innebära att fasta kostnader delas på fler brukare. Uppskattningsvis skulle Bollebygds avgift uppgå till 0,4 % av total avgift, vilket 2016 skulle motsvara ca 1,3 mkr. En teoretisk bedömning av driftskostnadsökningen ger en ökning av driftskostnaderna med knappt 0,5 mkr per år vilket innebär att befintliga ägares kostnader skulle minska med 0,8 mkr per år om Bollebygd anslöts idag.

Enligt ovanstående resonemang ger en anslutning av Bollebygd varken några markanta fördelar eller nackdelar för de nuvarande ägarna. Fördelar med en anslutning bedöms finnas i ett ökat regionalt samarbete och framför allt ett ökat råvattenskydd för regionen. En anslutning av Bollebygd innebär att utsläppet av Bollebygds renade avloppsvatten flyttas från en inlandsrecipient som ligger uppströms viktiga råvattentäkter till Rivöfjorden i Göta älvs mynning. Det är även sannolikt att Ryaverket, över tid, kan åstadkomma en mer långtgående rening än ett mindre lokalt reningsverk.

Fortsatt hantering

Gryaabs styrande dokument tydliggör att det är en ägarfråga huruvida en kommun ska erbjudas delägarskap. Vidare måste samtliga nuvarande ägare acceptera att en ny kommun blir delägare. Gryaabs styrelse bör därför fatta ett principbeslut där en rekommendation avges till delägarkommunernas kommunfullmäktige.

Förslag till beslut

Jag föreslår styrelsen besluta

Att

- frågan ska sändas till kommunfullmäktige i Gryaabs befintliga ägarkommuner för ställningstagande efter att samråd skett med Gryaabs ägarråd
- rekommendera ägarna att erbjuda Bollebygd en andel av företagets aktier motsvarande Bollebygds andel av det totala antalet invånare i de anslutna kommunerna per 2017-12-31
- rekommendera ägarna att erbjuda Bollebygd en suppleantplats i styrelsen från och med att kommunen blir delägare.

Anders Åström
Vd
Gryaab AB

Handläggare
Ann-Charlotte Lind | Samhällsbyggnadschef
Tel: 033-430 55 50 | e-post: ann-charlotte.lind@bollebygd.se

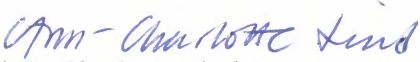
Dnr : SBN2017/71-4

Gryaab AB
Att: Anders Åström
Box 8984
402 74 Göteborg

Ansökan om delägarskap i Gryaab AB

Bollebygds kommun ansöker här med om delägarskap i Gryaab AB.

Bollebygds kommunfullmäktige har 2017-04-27 tagit beslut om att ansöka om delägarskap i Gryaab AB för Bollebygds kommun. Protokollsutdrag om beslut från Samhällsbyggnadsnämnden, Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige bifogas ansökan.


Ann-Charlotte Lind
Samhällsbyggnadschef

BOLLEBYGDS KOMMUN

§34

SBN2017/71

Framtidens spillvattenrening, Bollebygds kommun**Beslut**

Under förutsättning att kommunfullmäktige tar nedanstående beslut ger samhällsbyggnadsnämnden samhällsbyggnadschef i uppdrag att ansöka om delägarskap i Gryaab för Bollebygds kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden lämnar följande förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ansöka om delägarskap i Gryaab för Bollebygd kommun.

Ärendet**Bakgrund:**

VA-verksamheten har stora utmaningar för att kunna klara den snabba expansionen i kommunen som sker idag samtidigt som befintligt ledningsnät och VA-anläggningar börjar komma till åren och myndighetskraven ökar. Under 2016 har därför det viktiga arbetet med att ta fram en VA-plan påbörjats av samhällsbyggnadsförvaltningen där den första utredningsdelen handlar om framtida kommunal spillvattenhantering i tätorterna med fokus på främst Bollebygds och Olsfors-Hultafors tätorter.

Befintligt reningsverk i Bollebygd är kraftigt belastat redan idag och kommer snart inte klara det tillståndsmässigt med den kraftiga befolkningsökning vi har idag. Dialog med Länsstyrelsen angående att söka nytt tillstånd har påbörjats för att klara de närmaste åren. Även reningsverket i Olsfors ligger nära sitt kapacitetstak, men där är nybyggnadstakten lägre. Beslut om vilken väg som ska väljas för framtida spillvattenrening i tätorterna behöver tas under kvartal 2 2017 för att hinna genomföra åtgärder. Oavsett vilket alternativ som beslutas, kommer kostnaderna öka mycket kraftigt för spillvattenreningen jämfört med dagens kostnader eftersom vi idag nyttjar verk som bygges på 70-talet och huvuddelen av de investeringskostnaderna redan är avskrivna och betalda.

Kapaciteten i befintligt reningsverk i Bollebygd:

Bollebygd har inte växt så fort tidigare år i jämförelse med den nuvarande befolkningsökningen. Mellan 2002 och 2015 har i snitt 56 nya personer per år anslutits till reningsverket, vilket motsvarar ca 1,5 % per år. Enligt Bostadsförsörjningsprogrammet som

Samhällsbyggnadsförvaltningen tagit fram, är prognosen att Bollebygds tätort kommer att växa med i snitt 112 lägenheter per år inom de närmaste tio åren. Detta innebär en ökning av nyanslutningar till reningsverket på ca 6-7% per år. Även om det kostar att växa så är det positivt att antalet VA-kunder blir fler i kommunen.

Om befolkningstillväxten fortgår enligt Bostadsförsörjningsprogrammet så kommer Bollebygds reningsverk troligen att klara utgående värden utan allt för stora åtgärder fram till ca 2020-2021. För att klara reningskraven åren därefter så kan omfattande och kostsamma ombyggnationer behöva göras t.ex. öka bassängvolymerna. Så tidsaspekten för att lösa spillvattenreningen på lång sikt är viktig dvs året då vi kan leda spillvattnet till annat reningsverk än Bollebygds befintliga verk.

Yrkanden

Bengt Classon (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut. Ordföranden frågar om samhällsbyggnadsnämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner att så sker.

Beslutsunderlag

Framtidens spillvattenhantering, Bollebygds kommun
PM Framtida spillvattenrening

Skickas till

Kommunstyrelsen

§58

KS2017/69

Ansökan om delägarskap i Gryaab**Beslut****Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ansöka om delägarskap i Gryaab för Bollebygds kommuns räkning.

Ärendet

VA-verksamheten har stora utmaningar för att kunna klara den snabba expansionen i kommunen samtidigt som befintligt ledningsnät och VA-anläggningar börjar bli gamla och myndighetskraven ökar. Under 2016 har därför det viktiga arbetet med att ta fram en VA-plan påbörjats av samhällsbyggnadsförvaltningen där den första utredningsdelen handlar om framtida kommunal spillvattenhantering i tätorterna med fokus på främst Bollebygds och Olsfors-Hultafors tätorter.

Befintligt reningsverk i Bollebygd är kraftigt belastat redan idag och kommer snart inte klara det tillståndsmässigt med den kraftiga befolkningsökning som råder i kommunen. Kommunen har en dialog med Länsstyrelsen om att söka nytt tillstånd för att klara de närmaste åren. Även reningsverket i Olsfors ligger nära sitt kapacitetstak, men där är nybyggnadstakten lägre.

Beslut om vilken väg som ska väljas för framtida spillvattenrening i tätorterna behöver tas under kvartal 2 2017 för att hinna genomföra åtgärder. Oavsett vilket alternativ som beslutas kommer kostnaderna öka mycket kraftigt för spillvattenreningen jämfört med dagens kostnader eftersom man idag nyttjar verk som bygges på 1970-talet och huvuddelen av de investeringskostnaderna är avskrivna och betalda.

Om befolkningstillväxten fortsätter så kommer Bollebygds reningsverk troligen att klara utgående värden utan alltför stora åtgärder fram till ca 2020-2021. För att klara reningskraven åren därefter så kan omfattande och kostsamma ombyggnationer behöva göras, t.ex. öka bassängvolymerna. Så tidsaspekten för att lösa spillvattenreningen på lång sikt är viktig.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Arbetsutskottets förslag till beslut

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ansöka om delägarskap i Gryaab för Bollebygd kommun.



Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

§30 KSAU Ansökan om delägarskap i Gryaab

§34 SBN Framtidens spillvattenrening, Bollebygds kommun

Framtidens spillvattenhantering, Bollebygds kommun

PM Framtida spillvattenrening

Skickas till

Kommunfullmäktige

§59

KS2017/69

Ansökan om delägarskap i Gryaab**Beslut**

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ansöka om delägarskap i Gryaab för Bollebygds kommuns räkning.

Ärendet

VA-verksamheten har stora utmaningar för att kunna klara den snabba expansionen i kommunen samtidigt som befintligt ledningsnät och VA-anläggningar börjar bli gamla och myndighetskraven ökar. Under 2016 har därför det viktiga arbetet med att ta fram en VA-plan påbörjats av samhällsbyggnadsförvaltningen där den första utredningsdelen handlar om framtida kommunal spillvattenhantering i tätorterna med fokus på främst Bollebygds och Olsfors-Hultafors tätorter.

Befintligt reningsverk i Bollebygd är kraftigt belastat redan idag och kommer snart inte klara det tillståndsmässigt med den kraftiga befolkningsökning som råder i kommunen. Kommunen har en dialog med Länsstyrelsen om att söka nytt tillstånd för att klara de närmaste åren. Även reningsverket i Olsfors ligger nära sitt kapacitetstak, men där är nybyggnadstakten lägre.

Beslut om vilken väg som ska väljas för framtida spillvattenrening i tätorterna behöver tas under kvartal 2 2017 för att hinna genomföra åtgärder. Oavsett vilket alternativ som beslutas kommer kostnaderna öka mycket kraftigt för spillvattenreningen jämfört med dagens kostnader eftersom man idag nyttjar verk som byggs på 1970-talet och huvuddelen av de investeringskostnaderna är avskrivna och betalda.

Om befolkningstillväxten fortsätter så kommer Bollebygds reningsverk troligen att klara utgående värden utan alltför stora åtgärder fram till ca 2020-2021. För att klara reningskraven åren därefter så kan omfattande och kostsamma ombyggnationer behöva göras, t.ex. öka bassängvolymerna. Så tidsaspekten för att lösa spillvattenreningen på lång sikt är viktig.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ansöka om delägarskap i Gryaab för Bollebygds kommuns räkning.

Ledamöternas förslag till beslut

Fredrik Olofsson (C) föreslår att Bollebygd ska ta hand om sitt eget avlopp.



Peter Rosholm (S), Lars-Erik Olsson (S) och Bengt Classon (M) föreslår bifall till kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag; dels Fredrik Olofssons (C), dels kommunstyrelsens. Därefter ställer ordföranden förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

§58 KS Ansökan om delägarskap i Gryaab

§34 SBN Framtidens spillvattenrening, Bollebygds kommun

Framtidens spillvattenhantering, Bollebygds kommun

PM Framtida spillvattenrening

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

Anders Åström

Bakgrund

En intresseanmälan från Bollebygds kommun mottogs 2012-11-14 där det anges att de reningsverk som är aktuella för anslutning är Bollebygds reningsverk med maximal belastning på 4 000 pe (belastning 2012 var ca 2 300 pe) och Olsfors reningsverk dimensionerat för 700 pe (belastning 2012 var ca 516 pe).

Under perioden från 2012 till 2016 har Bollebygd utrett frågan vidare och jämfört flera olika alternativ för att klara kommunens framtida avloppsvattenrening. 2017-04-27 beslutade kommunfullmäktige i Bollebygd att uppdra åt samhällsbyggnadsnämnden att ansöka om delägarskap i Gryaab med avsikten att avleda huvuddelen av kommunens avloppsvatten till Ryaverket via Härryda kommun.

Konsekvenser för Gryaab av en anslutning

Gryaab har utrett vilken belastning en anslutning av Bollebygd skulle innebära för tunnelsystem, ledningar och reningsverk. Vidare har en analys av vilken påverkan Bollebygds anslutning skulle få för Gryaabs slamkvalitet genomförts.

Mängder

Bollebygds reningsverks belastning till Gryaab motsvarar ca 0,3 % med avseende på personekvivalenter och näringsämnen/organiskt material samt ca 0,2 % av flödet. Olsfors reningsverks belastning motsvarar mindre än 0,1 % med avseende på personekvivalenter och näringsämnen/organiskt material, samt ca 0,2 % av flödet. Bollebygd bedömer att nyanslutningstakten de kommande 10 åren ligger på 6-7% vilket är högre än för Gryaabs nuvarande ägarkommuner.

Slamkvalitet

Gryaab har även jämfört halter av tungmetaller och organiska miljögifter i Gryaabs slam med Bollebygds slam. Bedömningen är att Bollebygds slam inte skulle medföra en försämring av Gryaabs slamkvalitet vid en eventuell påkoppling.

Gryaabs kapacitet

Gryaabs kapacitet, givet bedömt framtida villkor, begränsas främst av maxflöden. I nuläget varierar flödena in till Ryaverket mellan 2 m³/s och 18 m³/s. Ett högre flöde innebär att vattnet kan behållas kortare tid i anläggningen. För flöden över ca 6 m³/s kan endast partiell rening genomföras. Bollebygds basflöde innebär en marginell höjning av Gryaabs maxflöden men Bollebygds maxflöden bedöms inte påverka Gryaabs maxflöden i någon större omfattning på grund av den långa rinntiden från Bollebygd.

Slutsatser

Som ovan angivits innebär en anslutning av Bollebygd ingen eller mycket liten påverkan på Gryaabs framtida möjlighet att i erforderlig grad rena ägarkommunernas avloppsvatten och det kan konstateras att Bollebygd bedöms ha ändamålsenliga förutsättningar att avleda sitt avloppsvatten till Gryaab. Det faktum att Bollebygd ligger långt ”uppströms” från Ryaverket

innebär att flödestoppar genererade från Bollebygd inte sammanfaller med flödestoppar på Ryaverket. Dock höjs "basnivån" något vilket teoretisk innebär en tidigareläggning av framtida investeringar. Den är emellertid så liten att den är omöjlig att kvantifiera. Inte heller slamkvaliteten påverkas negativt av en anslutning av Bollebygd.

Kapacitet för tunnelsystem och överföringsledningar bedöms vara tillräcklig för en anslutning av Bollebygd. Sannolikt behöver Gryaab öka kapaciteten i överföringsledningen under Mölndalsnivån, men incitamentet för det finns redan av redundansskäl.

Ur ett kostnadsperspektiv är det positivt för de befintliga ägarna att ansluta ytterligare en kommun då det skulle innebära att fasta kostnader delas på fler brukare. Uppskattningsvis skulle Bollebygds avgift uppgå till 0,4 % av total avgift vilket 2016 skulle motsvara ca 1,3 mkr. En teoretisk bedömning av driftskostnadsökningen ger en ökning av driftskostnaderna med knappt 0,5 mkr per år vilket innebär att befintliga ägares kostnader skulle minska med 0,8 mkr per år om Bollebygd anslöts idag.

Enligt ovanstående resonemang ger en anslutning av Bollebygd varken några markanta fördelar eller nackdelar för de nuvarande ägarna. Fördelar med en anslutning bedöms finnas i ett ökat regionalt samarbete och framför allt ett ökat råvattenskydd för regionen. En anslutning av Bollebygd innebär att utsläppet av Bollebygds renade avloppsvatten flyttas från en inlandsrecipient som ligger uppströms viktiga råvattentäkter till Rivöfjorden i Göta älvs mynning. Det är även sannolikt att Ryaverket, över tid, kan åstadkomma en mer långtgående rening än ett mindre lokalt reningsverk.

Ovanstående har diskuterats på Gryaabs Tekniska/Ekonomiska delegation 2016-10-21 där tjänstemän från VA-huvudmannen i alla ägarkommuner är representerade. Den gemensamma slutsatsen blev att rekommendera Gryaabs styrelse och ägare att erbjuda Bollebygd anslutning som fullvärdig delägare.

Anders Åström
Vd
Gryaab AB

PROMEMORIA

TILL: Anders Åström, Gryaab AB
FRÅN: Mårten Tagaeus och Carl Eriksson, Magnusson Advokatbyrå
ANG: Bollebygds kommun ansökan om delägarskap i Gryaab AB
DATUM: 2017-05-18

1 BAKGRUND/OMFATTNING

- 1.1 Gryaab AB ("**Gryaab**") är ett kommunalägt bolag vars verksamhet syftar till att behandla medlemskommunernas avloppsvatten. Bolaget ägs idag av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Mölndal, Partille och Lerum, där Göteborgs stad är den största ägaren med 71 % av aktieinnehavet. Genom sitt delägarskap i Gryaab har medlemskommunerna bl.a. förbundit sig att avleda allt sitt kommunala avloppsvatten till bolagets anläggningar. Med anledning av att Bollebygds kommun har inkommit med ansökan om att få avleda sitt kommunala avloppsvatten till Gryaab, har Gryaab ombett Magnusson Advokatbyrå AB ("**Magnusson**") att uttala sig kring möjligheterna att låta Bollebygds kommun teckna aktier i bolaget samt hur ett eventuellt tecknande skulle kunna hanteras från ett praktiskt perspektiv.
- 1.2 Nedanstående redogörelse utreder möjligheterna till en sådan anslutning ur ett bolagsrättsligt perspektiv med hänsyn till aktieägaravtal och bolagsordning. Utredningen belyser inte eventuella tillståndsfrågor.

2 MÖJLIGHETEN FÖR BOLLEBYGDS KOMMUN ATT BEVILJAS DELÄGARSKAP

Bollebygds kommuns ansökan om delägarskap

- 2.1 Bollebygds kommun har ställt en förfrågan till Gryaab angående hur bolaget ställer sig till att låta kommunen bli delägare i Gryaab. Kommunens befintliga reningsverk är kraftigt belastade och riskerar inom en snar framtid att nå sitt kapacitetstak. Vidare föreligger behov av omfattande och kostsamma ombyggnationer. Bollebygds kommun vill därför undersöka möjligheten till att avleda sitt avloppsvatten till Gryaabs anläggningar.

Förhållandet mellan aktieägaravtal och bolagsordning

- 2.2 I den förevarande situationen behöver hänsyn tas till såväl bolagsordningen som aktieägaravtalet. Skillnaden mellan bestämmelserna i dessa båda handlingar är rent praktiskt att bolagsordningen har verkan mot Gryaab som bolag medan aktieägaravtalet endast tar sikte på åtaganden mellan aktieägarna (kommunerna). Vidare föreligger skillnader gällande hur ändringar kan göras i respektive dokument. En bolagsordning kan endast ändras via ett beslut på bolagsstämman medan aktieägaravtalet kan ändras genom att respektive kommunfullmäktige beslutar om att så ska ske.

Relevanta bestämmelser i aktieägaravtalet

- 2.3 Gryaabs ägare har i aktieägaravtal ingått den 9 mars 2007 ("**Aktieägaravtalet**") bl.a. avtalat om åtaganden och regler för hur en ny aktieägare kan tillkomma.
- 2.4 Av 4 §, framgår att endast kommuner tillåts äga aktier i bolaget. I paragrafen anges vidare att när så är lämpligt skall ytterligare kommuner med *ändamålsenliga förutsättningar* inbjudas att bli delägare i Gryaab. Samtliga *delägare måste dock vara överens* om att en ny kommun ska bjudas in till att bli delägare. Ett majoritetsbeslut i frågan är således inte tillräckligt. Den tillträdande kommunen ska teckna aktier till ett antal som motsvarar den tillträdande kommunens befolkningsandel bland de kommuner som biträtt aktieägaravtalet och till en kurs som motsvarar bolagets substansvärde.
- 2.5 I aktieägaravtalet stadgas vidare att anslutna kommuner ska avleda allt sitt kommunala vatten till Gryaabs anläggningar (3 §). Det framgår inte uttryckligen av Bollebygds kommuns ansökan om kommunen har för avsikt att avleda allt kommunalt avloppsvatten till Gryaabs anläggningar. Gryaab bör *efterfråga ett förtydligande* i denna del. I den fortsatta framställningen tas dock utgångspunkt i att kraven i Aktieägaravtalets 3 § är uppfyllda. För den händelse att så inte skulle vara fallet hänvisas till vad som redogjorts för i det PM som avser Lilla Edets kommuns förfrågan om delägarskap i Gryaab.
- 2.6 Det kan vidare påpekas att aktieägaravtalets 10 § stadgar att samtliga befintliga ägare behöver vara ense i händelse av att aktiekapitalet behöver ändras.

Relevanta bestämmelser i Gryaabs bolagsordning

- 2.7 Bolagsordningen utgör i dagsläget inget hinder mot en nyemission då den tillåter ett lägsta antal aktier som uppgår till 9 100 stycken och ett högsta antal uppgående till 36 400 stycken. Idag är antalet tecknade aktier 9 100 stycken.
- 2.8 Bolagsordningen utgör inte heller hinder i något annat avseende för att ta in en ny kommun som delägare.

3 SLUTSATSER OCH FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER

Beslutsgång för att bevilja Bollebygds kommun att teckna aktier i Gryaab

- 3.1 Som ett *första steg* innan Gryaab beslutar hur ett delägarskap kan hanteras ur ett bolagsrättsligt perspektiv bör Gryaab (1) utreda om Bollebygds kommun rent praktiskt har "*ändamålsenliga förutsättningar*" enligt Aktieägaravtalets 4 § att avleda sitt avloppsvatten till Gryaabs anläggningar. I den mån inga tekniska hinder föreligger bör styrelsen, (2) efter att dialog har förts med ägarrådet, (3) fatta ett principbeslut där en rekommendation i frågan om Bollebygd kan bli delägare i Gryaab avges till delägarkommunernas kommunfullmäktige. Beslut om Bollebygds kommun kan bli delägare i Gryaab ska därefter (4) fattas av respektive kommuns kommunfullmäktige. Som konstaterats ovan krävs enighet mellan kommunerna i frågan, varför samtliga delägarkommuners kommunfullmäktige behöver fatta ett beslut i frågan. Om kommunfullmäktige fattar beslut om att bevilja Bollebygds kommun att teckna aktier i bolaget återstår frågan (5) hur tecknandet ska genomföras.

Hantering av delägarskap ur ett bolagsrättsligt perspektiv

- 3.2 Vad gäller frågan hur Bollebygds delägarskap kan hanteras ur ett bolagsrättsligt perspektiv framgår det inte av aktieägaravtalet hur en ny aktieägare ska teckna sina aktier. Trots att ordet "teckna" antyder att ny delägare ska tas in som delägare i Gryaab genom en nyemission, så finns det emellertid ingenting i aktieägaravtalet eller bolagsordningen som hindrar att övriga delägarkommuner säljer delar av sitt aktieinnehav till Bollebygds kommun. Att hantera frågan på detta sätt skulle dock kunna bli problematiskt när det kommer till frågan att åstadkomma önskad fördelningen av aktier mellan delägarkommunerna. Om denna metod skulle väljas krävs dock inte bolagsstämans inblandning, utan frågan kan hanteras direkt mellan delägarkommunerna. Detta skulle kunna hanteras genom att Gryaabs styrelse föreslår för delägarkommunernas kommunfullmäktige hur överlåtelse av aktier från

befintliga delägare kan ske för att rätt fördelning efter respektive kommuns befolkningsmängd kan åstadkommas.

- 3.3 Ett annat alternativ som däremot kräver bolagsstämman inblandning utgörs av att en riktad nyemission genomförs där ett visst antal aktier får tecknas av Bollebygds kommun till ett pris motsvarande aktiernas substansvärde. Bolagsstämman behöver i detta fall fatta ett beslut om nyemission enligt 13 kap 3 – 8 §§ i Aktiebolagslagen (2005:551) ("**ABL**") eller alternativt bemyndiga styrelsen i Gryaab att fatta ett sådant beslut enligt 13 kap 35 – 38 § i ABL. Efter att betalning erlagts för de nytecknade aktierna behöver nyemissionen även anmälas till Bolagsverket.
- 3.4 Vilket alternativ som bör väljas för att möjliggöra ett delägarskap, kan eventuellt vara avhängigt när nästa ordinarie bolagsstämma infaller. För att i möjligaste mån undvika att extra bolagsstämmor behöver hållas, kan ett sätt att hantera frågan vara att bolagsstämman vid nästa ordinarie bolagsstämma bemyndigar styrelsen att besluta om nyemission av aktier i enlighet med vad som beskrivits ovan. En förutsättning för ett sådant bemyndigande är emellertid att nyemissionen kan genomföras utan ändring av bolagsordningen (13 kap § 35 ABL). I detta avseende kan framhållas att Gryaabs bolagsordning *efter* en nyemission som föranleder att Bollebygds kommun blir ny delägare, kommer att behöva ändras på sådant sätt att Bollebygds kommun omnämns bland delägarkommunerna i bolagsordningens 3 § samt i § 6 vad gäller antalet styrelseledamöter och fördelning av platser i styrelsen. Detta skulle eventuellt kunna tolkas som att ett hinder enligt ABL mot att styrelsen kan bemyndigas att fatta beslut om nyemission föreligger. Så bör dock inte vara fallet eftersom ändringen i bolagsordningen inte är nödvändig förrän *efter* det att emissionen har genomförts. Det kan dock framhållas att ett beslut från bolagsstämman om att ändra bolagsordningen kommer att behöva tas efter nyemissionens genomförande. Det bör även noteras att en ändring av § 3 i bolagsordningen fordrar ett föregående beslut i de respektive delägarkommunernas kommunfullmäktige (se bolagsordningens 14 §).

För att bolagsstämman ska kunna fatta ett beslut om bemyndigande av styrelsen att besluta om nyemission krävs utöver det ovanstående även att styrelsen i Gryaab eller den som frågan väcks av, upprättar ett förslag till beslut till bolagsstämman (13 kap § 36 ABL). Ett beslut om bemyndigande av styrelsen ska vidare registreras i aktiebolagsregistret innan beslut om nyemission får fattas av styrelsen (13 kap § 37 ABL).

Om delägarkommunerna efter ett principuttalande från styrelsen har beslutat att inga hinder mot att låta Bollebygd kommun bli delägare i Gryaab föreligger, bör styrelsen

därför som ett *andra steg* antingen upprätta ett förslag till bolagsstämman att fatta ett beslut om en riktad nyemission, eller ett förslag till beslut i vilken styrelsen bemyndigas att fatta ett sådant beslut.

Efter att aktierna är tecknade och betalda behöver nyemissionen anmälas till Bolagsverket. Till anmälan ska bifogas protokoll med emissionsbeslutet samt ett bankintyg innehållande uppgifter om vad som betalats för aktierna. Bankintyget får inte utfärdas innan beslutet om nyemission har fattats.

- 3.5 I händelse av att beslut fattas om att låta Bollebygds kommun teckna aktier i Gryaab, kan det även vara motiverat att Gryaab genomför en fördjupad utredning där skatterättsliga effekter av detta närmare utreds.

Hur stort aktieinnehav ska en ny delägare teckna?

- 3.6 Vad gäller frågan om fördelning av aktier efter befolkningsmängd hanterar inte Aktieägaravtalet frågan om hur förändringar i befolkningsmängd bland befintliga delägarkommuner ska påverka aktieinnehavet vid en nyemission. Vid en anslutning av Bollebygd kommun bör utgångspunkten vara att det är kommunens befolkningsmängd vid anslutningstillfället som ska vara utgångspunkten. Aktieägaravtalet säger dock inget om denna befolkningsmängd ska ställas i förhållande till den befolkningsmängd som de övriga delägarkommunerna hade när de anslöt sig, eller om utgångspunkten är de nuvarande delägarkommunernas befintliga befolkningsmängd. Eftersom befintliga delägare i Gryaab kan ha haft förändringar i befolkningsmängd sedan dessa delägare tecknade sina aktier, behöver respektive kommuns aktieinnehav i Gryaab inte nödvändigtvis längre återspegla den nuvarande befolkningsmängden. Mot bakgrund av detta är det inte helt givet hur stort aktieinnehav som en ny delägare ska tillåtas teckna.
- 3.7 Om ett önskemål finns bland de delägandekommunerna att aktieinnehavet ska återspegla befolkningsmängden kan även detta ses över i samband med att en ny delägare tas in. I det perspektivet skulle en överlåtelse av aktier från befintliga delägare eventuellt kunna vara att föredra. Vid en nyemission kan dock frågan hanteras genom att även befintliga delägare erbjuds att teckna nya aktier i Gryaab.

Aktieägaravtal mellan ägarna av Gryaab AB

1 § Inledning

Gryaab AB (nedan kallat Bolaget) ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Mölndal, Partille, Lerum och Bollebygd.

2 § Syfte med samverkan

Kommunerna förbinder sig att samverka inom avloppsreningsområdet genom Bolaget i enlighet med bolagsordningens paragraf 3.

3 § Åtagande

Varje kommun förbinder sig att, under detta avtals giltighetstid, till bolagets anläggning avleda allt sitt kommunala avloppsvatten som kan anslutas till bolagets anläggningar. Om kommunen inte ansluter skall kommunen för tiden intill dess så sker erlägga avgifter för den avloppsvattenmängd, som skulle kunnat tillföras anläggningarna från kommunen. När synnerliga skäl föreligger kan undantag medges för anslutningsskyldigheten i sådana fall, där kommuns kostnad för anslutningen uppenbarligen ej står i rimlig relation till den avloppsvattenmängd det är fråga om.

Varje kommun skall informera bolaget om förekomsten av industriföretag eller andra inrättningar inom kommunen, vilkas avloppsvatten kan befaras menligt inverka på bolagets anläggningar och reningsverkets drift. Ägarkommunerna är överens om att bolagets styrelse kan bestämma, huruvida anslutning av sådant avloppsvatten får ske, och i så fall, bestämma de särskilda villkoren härför.

Varje kommun skall installera och ansvara för mätning av det vatten som tillförs bolagets anläggningar.

Varje kommun ska sträva efter att ha likalydande bestämmelser för nyttjandet av avloppsanläggning, som är ansluten till bolagets anläggning.

4 § Ny aktieägare

Delägarna är ense om att endast tillåta kommuner inneha aktier i Bolaget. När så är lämpligt skall ytterligare kommuner med ändamålsenliga förutsättningar inbjudas att bli delägare i bolaget. Enighet skall råda mellan delägarna innan någon ny kommun bjuds in att bli aktieägare. Den tillträdande kommunen tecknar aktier till ett antal som motsvarar den tillträdande kommunens befolkningsandel bland de kommuner som biträtt detta avtal och till en kurs motsvarande bolagets substansvärde.

5 § Styrelse

Bolagets styrelse skall bestå av sju ordinarie ledamöter och sex suppleanter. Av dessa skall fyra ordinarie ledamöter och två suppleanter utses av Göteborgs kommun. Tre ordinarie ledamöter och fyra suppleanter utses av övriga kommuner.

Kommunerna skall verka för att det till styrelsen inte utses eller nomineras personer som samtidigt ingår i beställarfunktion eller tillsynsfunktion inom aktuellt verksamhetsområde inom kommunen.

6 § Lekmannarevisorer

Två ordinarie lekmannarevisorer och två suppleanter skall utses. Av dessa skall en ordinarie utses av Göteborgs kommun. Lekmannarevisorerna skall biträdas av respektive berörd kommuns yrkesrevisorer.

7 § Valberedning

Genom Ägarrådet framläggs förslag till fördelning mellan ägarkommunerna av poster i styrelsen och lekmannarevisorer jämte deras suppleanter.

8 § Fördelning av kostnader

Kommunerna ska betala bolagets självkostnad för omhändertagande och rening av avloppsvatten. Debiteringen skall vara lika för varje enhet avloppsvatten av samma slag. När det finns avloppsvatten av särskild beskaffenhet kan särskild ersättning och härför anpassad taxa fastställas av respektive delägarkommun efter förslag från bolaget.

9 § Borgen

Var och en av kommunerna förbinder sig att jämte de övriga kommunerna på begäran av bolagets styrelse pröva fråga om borgen för bolagets lån, dock med den begränsningen, att kommunernas sammanlagda borgensåtaganden inte får överstiga 1 000 000 000 kronor vid utgången av 2006 med den justering, som kan föranledas av förändring av konsumentprisindex med basår 1980. Borgensåtagande samt ianspråktagande av en borgen skall i förekommande fall fördelas med utgångspunkt i respektive ägarkommuns andel av aktieinnehavet.

Som alternativ till lån med borgen kan Göteborgs kommun genom sin koncernbank komma att erbjuda lån till bolaget till marknadsmässiga villkor. Kommunerna är överens om att bolaget inte får pantsätta egendom eller på annat sätt ställa säkerhet för lån från annan kreditgivare.

10 § Förändringar av aktiekapital

Kommunerna skall vara ense inför beslut om nedsättning eller ökning av aktiekapitalet eller om bolagets likvidation, i andra fall än då aktiebolagslagens bestämmelser nödvändiggör detta.

11 § Ägarråd

Envar av kommunerna skall utse två personer som representerar respektive kommuns kommunstyrelse att ingå i ett ägarråd. Ägarrådet skall vara ett forum för samråd mellan ägarna. Ägarrådet skall sammanträda minst en gång om året. Därutöver skall ytterligare sammanträden hållas när någon av kommunerna begär det. Göteborgs kommun skall ansvara för att kallelse skickas till kommunerna. Ägarrådet skall endast vara ägarnas forum. Förekomsten av ett ägarråd skall inte påverka den rollfördelning som finns mellan bolagets ägare och styrelse. Ägarrådet har inte någon beslutanderätt. Ägarrådet är inte heller företrädare för kommunerna i förhållande till bolaget eller tredje man.

12§ Tvister

Eventuella tvister mellan parterna i anledning av detta avtal skall avgöras av skiljemän enligt gällande lagstiftning om skiljemän. Skiljeförfarandet ska äga rum i Göteborg.

13 § Giltighetstid och uppsägning

Detta avtal är bindande först sedan det antagits i berörda kommunfullmäktige och undertecknats av samtliga delägare. Avtalet gäller t o m 2031-12-31 och förlängs automatiskt med 5 år åt gången om part ej säger upp avtalet senast 5 år för avtalstidens utgång. Om någon kommun säger upp avtalet skall övriga delägare inom 12 månader ta ställning till det uppkomna läget.

Av detta avtal har envar av kommunerna tagit ett exemplar.

Ale Kommun

Bollebygd kommun

Göteborgs Stad

Härryda kommun

Kungälv kommun

Lerums kommun

Mölnåls stad

Partille kommun

Bolagsordning för Gryaab AB

Org nr: 556137-2177

§ 1 Firma

Bolagets firma är Gryaab AB.

§ 2 Säte

Bolagets styrelse har sitt säte i Göteborg.

§ 3 Verksamhetsföremål och kommunalt ändamål

Gryaab AB ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille och Bollebygd.

Det kommunala ändamålet är att medverka i en långsiktigt hållbar samhällsutveckling genom att införa och driva system som kostnadseffektivt samlar in och behandlar avloppsvatten inom ägarkommunerna.

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga och driva anläggningar för avloppsrening och behandla avloppsvatten och annan därmed förenlig verksamhet. Syftet med verksamheten är att verkställa den rening som delägarna i egenskap av huvudmän enligt va - lagstiftningen är skyldiga att vidtaga.

Bolaget ska inte ha till syfte att bereda vinst åt aktieägarna. Bolaget ska i tillämpliga delar följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. och 8 kap. 3 c§ kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och att kommunmedlemmarna ska behandlas lika, förbud att lämna stöd åt enskild och förbud att ta högre avgift än som svarar mot kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Bolaget ska inhämta kommunfullmäktiges ställningstagande i respektive delägarkommun innan beslut i verksamheten av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

§ 4 Aktiekapital

Bolagets aktiekapital skall utgöra lägst nio miljoner etthundratusen (9 1 00 000) och högst trettiosex miljoner fyrahundratusen(36 400 000) kronor.

§ 5 Antal aktier

Antalet aktier i bolaget skall vara lägst 9 100 och högst 36 400.

§ 6 Styrelsen

Bolagets styrelse ska bestå av 7 ledamöter och 6 suppleanter. Göteborgs kommunfullmäktige ska utse 4 ledamöter och 2 suppleanter. Kommunfullmäktige i Härryda, Mölndal respektive Lerum

utser vardera 1 ledamot. Kommunfullmäktige i Ale, Kungälv, Partille respektive Bollebygd utser vardera 1 suppleant. Styrelseledamöterna och styrelsesuppleanterna väljs för varje år för tiden intill slutet av nästa årsstämma.

§ 7 Firmateckning

Bolagets firma tecknas av den eller de personer inom eller utom styrelsen, som styrelsen därtill utser.

§ 8 Revisorer

För granskning av bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning skall på ordinarie årsstämma väljas en eller två revisorer med lika många suppleanter, som samtliga skall vara auktoriserade revisorer. Till revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

§ 9 Lekmannarevisorer

Bolaget ska ha 2 lekmannarevisorer och 2 suppleanter. Göteborgs kommunfullmäktige ska utse 1 lekmannarevisor och 1 suppleant. Partille kommunfullmäktige utser 1 lekmannarevisor och Ale kommunfullmäktige utser 1 suppleant. Mandatperioden ska sammanfalla med den för styrelsen.

§ 10 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till årsstämman skall ske genom brev till aktieägarna tidigast sex och senast fyra veckor före stämman.

§ 11 Ärenden på årsstämma

Årsstämma skall hållas inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår. På årsstämman skall följande ärenden förekomma till behandling:

1. Val av ordförande.
2. Upprättande och godkännande av röstlängd.
3. Fastställande av föredragningslista.
4. Val av två justerare.
5. Fråga huruvida stämman blivit behörigen sammankallad.
6. Framläggande av årsredovisningen och revisionsberättelsen.
7. Framläggande av lekmannarevisorernas granskningsrapport.
8. Beslut om fastställande av resultaträkningen och balansräkningen.
9. Beslut angående bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen.
10. Fråga om ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktör.
11. Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisorerna och lekmannarevisorerna.
12. Anteckning av kommunfullmäktiges i ägarkommunerna val av styrelseledamöter och styrelsesuppleanter.

13. Anteckning av Göteborgs, Partilles och Ales kommunfullmäktiges val av lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleanter.
14. När så erfordras, val av revisorer och revisorssuppleanter.
15. Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

§ 12 Räkenskapsår

Bolagets räkenskapsår är kalenderår.

§ 13

Vid bolagets likvidation skall bolagets vinst och behållna tillgångar disponeras så att i första hand insatt aktiekapital återbetalas till respektive aktieägare. Finns tillgångar därutöver skall dessa tillfalla aktieägarna i proportion till de avgifter de under den senaste tioårsperioden erlagt till bolaget.

§ 14 Ändring av bolagsordningen

Paragraferna 3 och 13 får inte ändras utan godkännande av delägarkommunernas kommunfullmäktige.